Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

48 йил чиқиши
№ 236 (13.498).
15 ОКТЯБРЬ 1966 йил
ШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ШИФОКОР

Шифокор! Умрида бу табаррук касб соҳибига иши тушмаган, [illegible] мурожаат этмаган киши топилмаяпти?! Инсон ўз ҳаётида қандай қийинчиликка дуч келмасин, бирор сабаб билан касалга чалинмасин, дарҳол врачга мурожаат қилади. [illegible] медицина ходимларига катта ишонч, ҳурмат ва эҳтиромнинг [illegible]. Партия, ҳукумат ва халқ уларнинг меҳнатини юқори баҳолайди, улуғлайди.

Айниқса Совет ҳокимияти йилларида мамлакатимизнинг ҳамма ерида бўлгани каби Ўзбекистонимизда ҳам бошқа фанлар қатори медицина фани ҳам барқ уриб ривож топди. Революцияга қадар республикамиз территориясида ҳаммаси бўлиб 65 амбулатория, [illegible] 30 фармацевт ва 234 ўрта медицина ходими хизмат қилган бўлса, ҳозир бу соҳада Ўзбекистонимиз [illegible]. Шу кеча-кундузда республикамиз аҳолисига 16 мингдан ортиқ олий маълумотли врач, 52 мингдан ортиқ ўрта медицина ходими хизмат қилмоқда. Улар орасида 110 нафар фан доктори, 620 нафар фан кандидати деган илмий даражага эгадир.

Бизда медицина кадрлари ниҳоятда тез суръатлар билан кўпаяётганлигини биргина шу фактдан ҳам билиш мумкинки, ҳар йили халқ саломатлиги посбонлари сафига 1300 дан ортиқ олий маълумотли врач ва 3 мингдан ортиқ ўрта медицина ходимлари қўшилади. Бу кадрларни асосан республикамиздаги мавжуд медицина олий ўқув юртлари ва билим юртлари етиштириб бермоқда.

[illegible]

Кишиларнинг саломатлигини сақлаш ва уларни соғломлаштиришга ҳамма ерда — завод ва фабрикада ҳам, колхоз ва совхозда ҳам, муассаса ва ташкилотда ҳам алоҳида эътибор берилапти. Кўпчилик корхоналарда тунги санаторийлар ташкил этилган. Жумладан, Фарғона тўқимачилик комбинатида шинам бино ва малакали врачлар билан таъминланган тунги санаторий ишлаб турибди. Бу ерда кундузги сменаларда ишловчи ва саломатлигини мустаҳкамлашга эҳтиёж сезувчи ишчилар бепул ҳордиқ чиқаришади. Комбинат маъмурияти ва касаба союз маҳаллий комитетининг ташаббуси билан аёллар шахсий гигиена хонаси, эмизикли оналар хонаси, соғлиқни сақлаш пунктлари ташкил этилган. Бу ҳол ишлаб чиқаришга ижобий таъсир этяпти.

Республикамизда бундай корхона ва хўжаликлар оз эмас. Лекин шундай корхона ва ташкилотлар, колхоз ва совхозлар ҳам борки, улардаги раҳбарларнинг масъулиятсизлиги оқибатида ишчилар, колхозчилар ва хизматчилар саломатлик посбонларининг хизматидан вақтида баҳраманд бўлолмайдилар, медицина пункти ёки дорихонани излаб узоқ жойларга боришга мажбур бўладилар. Бундай нуқсонларга қатъиян барҳам бериш керак.

Она-диёримиз меҳнат аҳли КПСС XXIII съезди қабул қилган беш йиллик план Директиваларини амалга ошириш йўлида астойдил меҳнат қилмоқда. Меҳнаткашларнинг унумли ишлаши, маданий ҳордиқ чиқариши ва ҳамиша соғлом, бақувват ва тетик бўлишларини таъминлаш партия, совет, касаба союз ва бошқа жамоат ташкилотлари каби саломатлик посбонлари бўлган медицина ходимларининг муқаддас бурчидир.

АНДИЖОН области. Саодат Тошбоева ва Бибизаҳро Қозоқова Наманган районига қарашли «Намуна» колхозининг илғор теримчиларидандир. Улар кунига 180-200 килограммдан пахта теришяпти. Суратда: шу илғор теримчиларни кўриб турибсиз.

Е. Корнеенко фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

МАРРАГА ЕТДИК

Илк баҳордан буён улкан хирмон кўтариш ишқида мардона вор меҳнат қилган районимиз пахтакорлари орзуларига эришдилар. Олтин водийда биринчи бўлиб ғалаба рапортига имзо чекдик. Давлат омборига 22 минг тонна янги ер пахтаси топширилди. Шуни қувонч билан айтиш керакки, топширилган пахтамизнинг ҳаммаси биринчи сортга қабул қилинди. Бундан пахтакорларимиз катта даромад олдилар. План бажарилгунча кундалик суръат 3-3,5 процентдан пастга тушмади.

Биз пахта теримини Андижон областида биринчи бўлиб бошладик. Теримга олдиндан пухта тайёргарлик кўрганлигимиз учун уни уюшқоқлик билан давом эттириш, кўпроқ пахта териш ва топшириш имкониятига эга бўлдик.

Терим агрегатлари хирмонга барака киритди. Шу йилнинг июль ойида «Совет Ўзбекистони» газетаси саҳифасида «План кам олингач...» сарлавҳали танқидий мақола босилиб чиқди. Мақолада районимизда машина теримига тузук эътибор берилмаётганлиги танқид қилинди. Райком бюроси танқидни тўғри деб топди ва ялпи ҳосилнинг камида 50 процентини машинада териб олиш юзасидан қарор қабул қилди. Ҳаракат ҳам шунга яраша бўлди. Қарорнинг ижроси учун кураш кетяпти. Ҳозир районимиз далаларида 200 та машина ишлаб турибди. Агрегатлар бункерларидан 7 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» тўкилди.

Тошхон Хожиқосимова раис бўлган «Янги турмуш» колхозининг аъзолари былтургидек бу йил ҳам район хўжаликлари орасида пешқадамлик қилдилар. Улар йиллик пахта тайёрлаш планини районда гина эмас, балки областда биринчи бўлиб бажардилар. Колхоз азаматлари даладаги ҳосилни чамалаб чиқиб, яна 11 центнердан пахта топширишга аҳд қилдилар.

«Янги турмуш», Тельман номли, Энгельс номли, Калинин номли, «Ленин йўли» колхозларининг марду майдонлари аввалдан буён социалистик мажбурият ҳисобига пахта топширмоқдалар. Бу хўжаликлар былтургига нисбатан 150-200 тоннадан кўп пахта сотдилар.

Шунингдек, Карл Маркс, «Партия XVII съезди» колхозлари, «Мингбулоқ», «Улуғнор» совхозларининг пахтакорлари ҳам районимиз ғалабасига салмоқли ҳисса қўшдилар.

Районимизда 161 та пахтачилик бригадаси бўлиб, шундан 110 таси маррага етди. Қолганлари ҳам эрта-индин ғалаба рапортига имзо чекишади.

Йиғим-терим мавсумида механизаторлар, кўпминг килограммчилар ўртасида социалистик мусобақани ҳар томонлама кенг авж олдиришга алоҳида эътибор бердик. 1.300 дан кўпроқ илғор теримчи ҳозирданоқ хирмонга ўрта ҳисобда 8-10 тоннадан пахта тўкди. Энгельс номли, «Янги турмуш», Тельман номли, «Ленинчи», Калинин номли колхозларнинг О. Ваҳобова, Ф. Иброҳимова, М. Мўминова каби ўнлаб теримчилари шулар жумласидандир.

«Партия XX съезди» колхози комплекс механизациялашган бригадасининг бошлиғи, СССР Олий Советининг депутати Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Маннон Жалолов бошлиқ бригада азаматлари пахта тайёрлаш йиллик планини беш иш кунида бажардилар. Жалоловнинг ўзи тўрт қаторли «Ўзбекистон» машинасининг бункеридан 300 тонна пахта тўкди. Тельман номли, «Янги турмуш», Энгельс номли, Жданов номли колхозларнинг А. Обидов, Д. Турдиев, М. Исроилов, Н. Рустамов каби механик-ҳайдовчилари эса 100-120 тоннадан пахта тердилар.

Коммунист ва комсомоллар теримда ташаббус кўрсатиб ишладилар. Райондаги кўпчилик коммунистлар этак боғлаб, пахта тердилар ва терим машиналарининг рулига ўтирдилар. Умуман, улар районнинг пахта тайёрлаш планини бажаришида жонбозлик кўрсатиб, бошқаларга намуна бўлдилар.

Етиштирилган ҳосилни териб олишда шаҳарлик дўстларимизнинг ёрдами катта бўляпти. Андижон Давлат педагогика институти, 10-механизация, педагогика билим юртининг студентлари, машинасозлик заводининг ишчилари кўнгилдагидек ёрдам беришди. Бугун планни бажарган кунимизда ёрдамчи дўстларимизга миннатдорчилик билдирамиз.

Районимиз меҳнаткашлари беш йилликнинг биринчи йилини бошқа тармоқлар бўйича ҳам яхши кўрсаткичлар билан якунламоқдалар. Давлатга пилла, гўшт, тухум, жун, сабзавот сотиш йиллик планлари ҳам шараф билан бажарилди.

План бажарилган бўлса ҳам ҳали далаларимизда пахта кўп. Биз имкониятларимизни ва даладаги ҳосилни чамалаб чиқиб, яна камида 5 минг тонна пахта тайёрлашга қарор қилдик. Ҳозир бутун диққат-эътиборимиз мажбуриятни ҳам шараф билан бажаришга қаратилган.

А. ИСМОИЛОВ,
Андижон область Бўз район партия комитетининг секретари.

ЯНА 1.400 ТОННА

ЖИЗЗАХ, («Совет Ўзбекистони» махсус мухбиридан телефон орқали). Йирик пахтачилик хўжалиги — «Москва» колхозининг деҳқонлари ажойиб ғалабани қўлга киритдилар. Улар ҳозиргача 2.350 гектар ернинг ҳар гектаридан 28 центнердан ошириб «оқ олтин» йиғиб олдилар. Давлатга 6.650 тоннадан кўп пахта топширилди. Йиллик план муддатидан олдин адо этилди.

Пахта йиғим-теримини машиналаштириш туфайли ана шундай ютуққа эришиш мумкин бўлди. Колхоз механизаторлари шу кунгача 3360 тоннадан кўпроқ пахтани «пўлат этаклар»дан тўкдилар. Файзиқул Тошпўлатов, Тожибой Ўринов, Ўроз Азизхонов, Эшонқул Туропов ва Жаббор Раҳмоновлар 95-105 тоннадан пахта териб, қўйишди.

Колхоз пахтакорлари ҳали далада ҳосил кўплигини ва ички имкониятларни ҳисобга олиб, давлатга яна 1400 тонна пахта етказиб беришга аҳд қилдилар. Янги мажбуриятнинг ярмиси машина терими ҳисобига бажарилади.

РАМАЗОН ЭРГАШЕВ 200 ТОННА ПАХТА ТЕРДИ

ЗИРАБУЛОҚ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Зулайҳо Норқулова раислик қилаётган Охунбобоев номли колхоз пахтакорлари йиғим-теримда Нарпай районидаги хўжаликлар орасида олдинги ўринда боряпти.

Машъал хўжаликнинг жадал суръатлар билан олдинда бораётганлигига «зангори кема»ларнинг унумли ишлаётгани сабаб бўляпти. Донгдор механизатор Рамазон Эргашев машина бункеридан 200 тонна пахта тўкди. Унинг бир ўзи 60 колхозчининг ишини қилди. Абдураҳим Саидов, Муҳаммад Облоқулов, Ахтам Абдусаидов, Султон Давлатов, Муҳаммад Бозоров каби механик-ҳайдовчилар ҳам «пўлат этаклар»дан 80-90 тоннага етказиб пахта тўкдилар. Ана шу илғор механик-ҳайдовчиларнинг ташаббуси билан хўжалик машина терим планини ортиғи билан бажарди.

АГРЕГАТЛАР ЯХШИ ИШЛАТИЛМАГАЧ...

«Совет Ўзбекистони» рейди

Ёз бўйи тер тўкиб етиштирилган мўл пахта ҳосилини йиғиб-териб олишнинг ҳал қилувчи даври ўтиб боряпти. Бухоро областининг пешқадам колхоз ва совхозлари ҳозирги ғанимат кунларни қўлдан бермаслик, «оқ олтин» дурдоналарини ёғин-сочинга қолдирмай саранжомлаб олиш учун шошилмоқдалар. Улар шу мақсадда ҳамма имкониятларни ишга солиб, терим суръатини кун сайин жадаллаштиряптилар ва пахта тайёрлаш йиллик планини бирин-кетин бажармоқдалар.

Бухоро районидаги «Ленинизм», «Ленин йўли», Қоракўл районидаги Киров номли колхозлар пахта тайёрлаш йиллик планларини муддатидан илгари муваффақиятли бажардилар. Улар ҳозир мажбуриятлари ҳисобига пахта топширмоқдалар. Бу пешқадам хўжаликларда ҳамма техника воситалари ишга туширилгани, бутун ишчи кучлари йиғим-теримга жалб этилгани туфайли кун сайин суръатга-суръат қўшилаётир.

Навоий районидаги йирик пахтакор «Нарпай» совхози йиғим-теримда бу йил ҳам илғорлар сафида бораётир. Совхоз дастлабки маррани эгаллади. Давлатга 8 600 тонна қимматбаҳо дурдона етказиб берилди. 4.347 гектар ердан она-Ватан омборига 12.200 тонна «оқ олтин» тўкиш юзасидан олинган юксак мажбуриятни Улуғ Октябрнинг бир кам эллик йиллиги кунигача бажариш учун кураш қизғин бораётир. Хўжалик механик-ҳайдовчилари машина теримида юксак кўрсаткичларга эришдилар. Улар 14 иш кунида машиналар бункеридан 4.600 тонна «оқ олтин» тўкиб, бу соҳадаги планни шараф билан бажардилар. 6000 тонна пахтани «зангори кема»лар ёрдамида териб топшириш юзасидан олинган мажбурият ҳам яқин кунларда адо этилади. Шунда ялпи ҳосилнинг 70 проценти агрегатлар билан териб олинган бўлади.

Бу маълумотлар шундан далолат бериб турибдики, далалардаги пахтанинг ҳаммасини Улуғ Октябрь байрамигача йиғиб-териб олиш ва келгуси йил мўл ҳосили учун пухта замин яратиш учун Бухоро областида ҳамма имкониятлар мавжуд. Лекин, областдаги ҳамма хўжаликларда ҳам ана шу имкониятлардан самарали фойдаланилмаётир.

Нега шундай бўлаётир? Буни Ғиждувон райони мисолида яққол кўриш мумкин. Область пахтачилигида катта салмоққа эга бўлган бу районнинг орқада судралиб қолаётгани кечирилмас бир ҳолдир. Район колхозларида пахта оппоқ очилиб ётибди. Бироқ, йиғим-теримда графикда белгиланганидан анча кам ишчи кучи қатнашаётир. Терим машиналари тўла қувват билан ишлатилмаётир. Район хўжаликларида 200 га яқин терим агрегати билан ҳар куни атиги 300 тоннага етар-етмас пахта териляпти. Ҳолбуки, айрим илғор механик-ҳайдовчилар бу суръатдан анча кўп пахта териш мумкинлигини исботламоқдалар. Чунончи, «Гулистон» колхозининг механик-ҳайдовчиси Обида Ҳамроева кунига 5-6 тоннадан «оқ олтин» тўкяпти. Унинг машинада терган пахтаси 100 тоннадан ошиб кетди. Ғиждувоннинг судралишига йиғим-терим ишларининг тўғри ташкил этилмаётгани, баъзи хўжалик раҳбарларининг уқувсизлиги сабаб бўлаётир.

Худди шундай ҳолни Когон районидаги колхоз ва совхозларида ҳам учратиш мумкин. Райондаги Калинин номли, «Коммунизм» колхозларида мавжуд ишчи кучларининг ярмиси ҳам пахта теримига сафарбар этилган эмас. Терим устидан қаттиқ назорат қилинмаётир. Натижада, чаноқлардан пахта оқиб ётган бўлсада, районда кунига мўлжалдагидан икки ҳисса кам пахта териб, топширилмоқда. Бундай хўжаликлар районда талайгина бор. Район партия ва совет ташкилотлари уларнинг қолоқлик сабабларини кунт билан ўрганмайдилар.

Область колхоз ва совхозлари ихтиёрида 1.500 дан ортиқ терим машиналари мавжуд. Бу билан ҳар куни камида 4.500-5000 тонна пахта териш мумкин. Афсуски, машиналар ишга тушгандан буён бир кун ҳам бу миқдорга етказиб пахта терилган эмас. Бунинг боиси равшан. Аввало терим машиналари тўла ишга солинмаяпти. Шу кеча-кундузда колхоз далаларида 1.176 ўрнига 870-880 терим машинаси, совхозларнинг пахтазорларида эса 350 ўрнига 260-270 терим машинаси ишламоқда. Буларнинг ҳам иш унуми жуда паст. Жами ишлаб турган машиналар бункеридан кунига 2.100-2.200 тонна пахта тўкилаётир, холос. Бу графикда белгиланганидан анча кам, албатта!

Айрим хўжаликларда машина теримининг аҳволи янада аянчли. Чунончи, Ромитан районидаги «Социализм» колхозида 10 та терим машинасининг ҳар бири билан кунига 300-350 килограмм пахта терилмоқда. Шу райондаги Куйбишев номли, Нариманов номли колхозларда ҳам аҳвол шундай. Когон районидаги «Когон» совхозида 100 та терим агрегати билан кунига 70-75 тонна пахта терилаётганини қандай баҳолаш керак.

Областда «зангори кема»ларнинг бунчалик унумсиз ишлаётганининг сабаби аниқ. Колхоз ва совхозларда терим агрегатларига хизмат кўрсатиш яхши йўлга қўйилмаган. Кўп ҳолларда ёнилғи дала бошига келтириб қўйилмаганидан механик-ҳайдовчилар теримни тўхтатиб 2-3 километр масофага қатнаб заправка қилишга мажбур бўлмоқдалар. Масалан, Ғиждувон районидаги «Партия XXII съезди» колхозида бизнинг кўз ўнгимизда худди шундай бўлди. Бригада механиги Холбой Бафоев ўз ихтиёридаги 5 та терим машинасини колхоз марказидаги бензин омборига келтириб заправка қилиб кетди. Натижада, ҳар бир терим агрегати 2-3 соатдан вақтини йўқотди ва ортиқча ёнилғи сарфланди. Лекин, бу ягона мисол эмас. Когон, Вобкент, Ромитан районларидаги кўпчилик хўжаликларда ҳам шундай аҳволни кўриш мумкин.

Кўп жойларда терим машиналаридан фойдаланишда прогрессив усуллар қўлланилмаяпти. Машиналарни группа усулида ишлатиш йўлга қўйилмаган. Айрим хўжаликларда ҳар бир йирик картадаги пахтани териб олишга битта агрегат ажратилган. У пахтани бир четдан териб бўлгунча нариги четдаги ҳосилнинг бир қисми ерга тўкилиб нобуд бўлаётир. Бошқа бир жойда агрегатлар картанинг машина теримига тахт бўлишини кутиб бекор туриб қолаётир. «Когон» совхозида 7 та терим машинаси 5 та пайкалда ўз ҳолича пахта тераётир. Улар картанинг бир бошидан териб, иккинчи бошига етгунча, пахта махтал бўлиб нобуд бўляпти. Бир неча терим агрегати эса ўзларига бириктилган майдонлар тайёр бўлишини кутиб, дала қирғоғида қантариғлиқ турибди. Совхоз директори ўртоқ Ю. Муҳамедов буни кўра била туриб негадир индамаётир.

Область хўжаликларида пахта нобудгарчилигига қарши кескин курашилмаяпти. Натижада пахтани теришда, ташишда, қуритишда талайгина пахта нобуд бўлмоқда. Ромитан районидаги «Социализм», Ленин номли, Куйбишев номли колхозларнинг далаларида, увадаларда, йўл четларида, ариқ бўйларида тўкилиб, тупроққа қоришиб ётган пахтани кўплаб учратиш мумкин. Уни териб олиш учун подборчилар қўйилган эмас. Худди шундай аҳвол Когон, Ғиждувон районларининг қатор колхоз ва совхозларида ҳам мавжуд. Ромитан районида пахтани хом ва ифлос териш ҳоллари юз бераётир. Натижада машина-машина пахталар пунктлардан қайтариб юборилмоқда.

Бухорода пахта териш ва тайёрлаш суръатини жадаллаштириш мумкинми? Область ва район партия ҳамда совет ташкилотларининг раҳбарлари бу ҳақда жиддий ўйлаб кўрмоқлари лозим. Даладаги ҳосилнинг чўғи баланд. Кўсаклар кундан-кунга кўпроқ етилиб, очилмоқда. Мўл-кўл дурдонанинг бир мисқолини ҳам нобуд қилмай қисқа вақт ичида йиғиб-териб олиб давлатга топшириш учун ишга яроқли барча ишчи кучини теримга сафарбар этиш, қудратли техникадан унумли фойдаланиш, содир бўлган энг кичик нуқсонларни ҳам ўз вақтида бартараф этиш даркор.

И. СМОЛОНОГОВ,
Бухоро область халқ контроли комитетининг инспектори.
Б. МАҲМУДОВ,
Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

МАШИНАДА 73 ПРОЦЕНТ

Бекобод районидаги «Победа» колхозининг аъзолари давлатга пахта сотиш йиллик планини мудатидан олдин 6 октябрь куни ортиғи билан бажардилар. 1400 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 25 центнердан «оқ олтин» йиғиб олинди. Ҳосилнинг 73 проценти «зангори кема»ларда терилди. Пахтанинг ҳаммаси биринчи сортга топширилди. Колхознинг А. Маманазаров, Қ. Эгамбердиев, Ю. Узиков, К. Арзиматов каби механик-ҳайдовчилари ҳозиргача 80-100 тоннадан «оқ олтин» тердилар.

Колхоз азаматлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, қўшимча мажбурият олдилар.

Д. УРИНБОСАРОВ.

ҒОЛИБЛАР РАПОРТИ

Навоий райони механизаторлари катта меҳнат ғалабасини қўлга киритдилар. Улар машинада пахта териш йиллик планини муваффақиятли адо этдилар. «Зангори кема»лар бункеридан қарийб 9 минг тонна «оқ олтин» тўкилди. «Нарпай» совхозидан Абдураҳим Исломов, Пўлат Раҳмонов, «Ленинград» колхозидан Рўзимурод Нўъмонов, «Гигант» совхозидан Йўлдош Эргашев каби механизаторлар мавсум нормаларини бир ярим баравар ошириб бажардилар.

* * *

Мирзачўлдаги «ВЛКСМ XV съезди» совхози пахта тайёрлаш йиллик планини 22 иш кунида бажарди. Тайёрлов пунктларига 3750 тонна «оқ олтин» етказиб берилди. Ялпи ҳосилнинг 2300 тоннаси пўлат этаклардан тўкилди.

Абдураҳмон Умрзоқов, Сулаймон Дуйшабоев, Ғайбулла Турсунқулов бошлиқ илғор бригадалар биринчи йилиёқ ҳар гектар ердан 20 центнердан пахта топширишди.

ХУШХАБАРЛАР ОҚИМИ

«НАВОИЙ» ЮЛДУЗИ

Нарпай совхозини Навоий районидаги хўжаликлар орасида машъал деб таърифлашади. Чиндан ҳам шундай. Совхоз коллективи бу йил ҳам катта ютуқларни қўлга киритяпти. Пахта тайёрлаш йиллик плани муддатидан олдин адо этилди. Мамлакатга 8625 тонна биринчи сорт пахта етказиб берилди. Ялпи ҳосилнинг 5535 тоннаси «зангори кема»ларда йиғиштириб олинди.

Совхоз коллективи тағин 4.500 тонна пахта топширишга ва ҳосилдорликни гектар бошига 30 центнерга етказишга қарор қилди. Машиналарда яна 1000 тонна «оқ олтин» йиғиштириб олинади.

«МУҚИМИЙ» МАНЗИЛДА

Олтин куз Ўзбекистон районидаги Муқимий номли колхоз соҳибкорлари учун ҳам сахий келди. Колхоз аъзолари ҳозиргача меҳнаткашлар дастурхонига 5500 тонна сабзавот етказиб бериб, йиллик планни муддатидан илгари ортиғи билан бажардилар. Манзилга етган соҳибкорлар шаҳарликларга яна 500 тонна сабзавот жўнатадилар.

АРМУҒОН

Қоракўлдаги Киров номли колхоз пахта карвони ҳам манзилга етди. Ватан омборларига 2369 тонна «оқ олтин» тўкилди. Йиллик план юз процентдан ошиб кетди.

Байрамолди мусобақасини кун сайин қизитаётган пахтакорлар давлатга яна 700 тонна «оқ олтин» армуғон этишади.

ТРАКТОР АСАЛ ТАШИЙДИ

Қорақалпоғистон АССРдаги Ильич номли чорвачилик совхозида асаларичилик ҳам яхши ривожлантирилмоқда. Махсус трактор асалари уялари жойлаштирилган яшчикларни Амударё соҳили бўйлаб тўқайзорларда, ўтўланлар кўрпаси тўшалиб ётган жойларга ташиб юради. Бу яхши самара беряпти. Ўтган йилдагига нисбатан уч баравардан кўпроқ асал олинганлиги бунинг ёрқин далилидир.

ДОНИШМАНД ДЕҲҚОН

Хўжаобод районидаги «Пахтакор» колхози аъзолари маккажўхорикорлик бригадаси бошлиғи Қувват Дармоновни донишманд деҳқон дейишади. Бунинг боиси бор. Ўртоқ Дармонов маккажўхоридан Андижон областида рекорд ҳосил етиштирди. Ҳар гектар майдондан 61 центнердан дурагай дон йиғиштириб олинди.

УЛКАН ХИРМОНГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1966 йил 14 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — бир кунда, учинчи стун — мавсум бошидан буён, тўртинчи стун — бир кунда машинада терилган пахта, бешинчи стун — мавсум бошидан буён,

Қашқадарё	1,50	90,77	2,32	111,13
Тошкент	1,13	88,31	1,16	104,23
Сурхондарё	1,82	81,26	2,35	88,93
Бухоро	1,68	77,09	2,38	93,50
Самарқанд	1,37	76,15	2,52	76,25
ҚҚ АССР	2,73	74,40	3,27	64,69
Фарғона	2,20	71,68	3,99	80,09
Андижон	1,91	70,64	3,92	83,11
Сирдарё	1,87	68,22	1,35	78,65
Хоразм	2,71	62,62	3,22	43,80
Республика бўйича:	1,89	74,56	2,66	81,13

УРАЛДАГИ УЧРАШУВЛАР

СВЕРДЛОВСК, 13 октябрь. (ТАСС). Ўртоқ А. Н. Косигин билан бирга ўртоқ Владислав Гомулка ва Польша партия—ҳукумат делегациясининг аъзолари тушдан кейин Уралдаги энг йирик корхоналардан бири Первоуральскдаги Новотрубний заводига бордилар.

Ўртоқ Юзеф Циранкевич ва Польша партия-ҳукумат делегацияси аъзоларининг бир қисми И. В, Курчатов номидаги Белоярск атом электр станциясини бориб кўрдилар.

КОММУНИСТЛАР

Партия турмуши

Машина район марказидан чиқиб, асфальт йўлдан кун ботиш томон елдек учиб кетди. Атроф кўз илғамас дашт, [illegible] ётган яйдоқ чўл. [illegible] аҳён-аҳёнда [illegible], баъзан эса кўса кишининг соқолидек сийрак-сийрак дарахтлар кўзга ташланади.

— Қарши чўлининг худди киндигида юрибмиз, — дейди ҳамроҳим район партия комитетининг бўлим мудири Зиёдулла Мейлимуродов. [illegible] — Ҳали ўн йилдан кейин бу ерларни танимай қоласиз.

Ҳа, ҳамроҳимнинг айтгани ҳақ. [illegible] «Партия XX съезди» совхозидир.

Совхоз Қарши чўлининг Мўғлон ва Касби массивларида ташкил топган йирик пахтакор хўжаликлардан бири. Бу йил улар Ватан хазинасига 10 минг тонна «оқ олтин», 72 тонна тўйит ва 155 тонна сут етказиб беришни [illegible].

— [illegible] — дейди ҳамроҳим. [illegible]

[illegible] йил ичида қад кўтарган, чўлда барпо этилган илк шаҳарчаларнинг бири. Совхоз идорасига кириб борганимизда узун бўйли, қорачадан келган, очиқ юзли киши қарши олди.

— Танишинг совхоз партия комитетининг секретари ўртоқ Холмирзаев, — деди ҳамроҳим. Танишдик. [illegible] Насрулла Холмирзаев [illegible]. Гап айланиб коммунистларга, уларнинг ишлаб чиқаришда қандай иштирок этаётганликларига кўчди.

— Совхозда қанча коммунист бор?

— 289 та — қисқа жавоб берди секретарь.

— Улар ишлаб чиқаришда қандай жойлаштирилган?

Ўртоқ Н. Холмирзаев кўкрак чўнтагидан ён дафтарчасини олди-да, секин варақлай бошлади. [illegible]

— Пахтачиликда 153 коммунист, шундан тракторчи 53 та, қурилиш ишларида 9 та, чорвачиликда 4 та. Қолганлари бошқа ишларда. [illegible] совхозда 76 пахтачилик бригадаси бор. Шулардан 52 тасига коммунистлар бошчилик қилади.

Биз Насрулла Холмирзаев билан узоқ суҳбатлашдик, партия ташкилотининг фаолияти билан танишдик. [illegible]

[illegible] социалистик мусобақани [illegible] олдиришда карвонбошилик қилмоқдалар. Иш айниқса совхознинг Жўра Шодиев, Файзулла Султонов ва Зиёд Арабов ўртоқлар каби коммунистлар бошчилик қилаётган 1, 2 ва 3-бўлимларда намунали ташкил этилган.

Шуни ҳам айтиш кераки, КПСС Уставига мувофиқ совхоз партия комитети доирасида, бўлимларда ҳам бошланғич партия ташкилотлари тузилган. Улар ҳам коммунистларнинг ишлаб чиқаришда авангардлик ролини оширишда совхоз партия комитетига яқиндан ёрдам бераётирлар.

Қарши районидаги «Партия XX съезди» совхози областдаги йирик пахтакор хўжаликлардан бири ҳисобланади. Совхоз коллективи бу йил Ватанга камида 10.000 тонна «оқ олтин» етказиб бериш мажбуриятини олганлар. Совхоз ишчилари ўзларининг яловбардорлари бўлган коммунистлар етакчилигида ишлаб, йил бўйи ҳалол меҳнат қилдилар ва пахтадан юксак мажбуриятни қоплайдиган даражада мўл ҳосил етиштирдилар. Пахта йиғим-терими пухта ҳозирлик кўрилган ҳолда уюшқоқлик билан бошланди. Йиғим-теримга тайёргарлик масаласи совхоз партия комитетининг кенгайтирилган мажлисида муҳокама қилинди. Шу мажлисда даладаги пахталарни камида 40 процентини машинада териб олишга қарор қилинди. Бу ишда ҳам коммунистлар ташаббускор бўлдилар.

Кўрилган пухта ҳозирлик ўзининг яхши натижасини кўрсатмоқда. Совхоз пахта териш ва тайёрлашда совхоз хўжаликлари ўртасида пешқадамлик қилмоқда. Чўлқувар пахтакорлар марраға яқинлашаётирлар.

Катта натижаларга эришишда ҳам коммунистлар етакчи роль ўйнамоқдалар, социалистик мусобақага бошчилик қилаётирлар. Совхозда айниқса пахтани машинада териш намунали уюштирилган. Шароф Мукаррамов, Рўзимамат Чориев, Ражаб Орзиқулов ўртоқлар каби коммунист механик-ҳайдовчилар мавсумда камида 200 тоннадан «оқ олтин» теришга ваъда қилганлар. Уларнинг ҳар қайсиси ҳозирнинг ўзидаёқ 60-70 тоннадан пахта териб қўйдилар. Шариф Умаров, Рўзи Бобоев, Б. Хидиров, А. Маманазаров, Бобо Жўраев ўртоқлар бошлиқ бўлган бригадалар йиллик планларини шараф билан ўринлатиб, шу кунларда мажбурият ҳисобига пахта топшираётирлар.

Шеригим билан дала айланаман. Пайкаллардаги само юлдузи каби саноқсиз чаноқлар табассуми кишини мафтун этади. Қўллар-қўлларга тегмайди. Бебаҳо дурдона ортган тележкалар пункт томон чопади. Ҳамма қарши чўли бағрида етиштирилган «оқ олтин»ни тезроқ қабул пунктларига етказиб бериш, юксак мажбуриятни тезда ўринлатиш иштиёқи билан банд.

У. ИСМОИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг штатсиз мухбири.

Тошкент қурилишларида

Москва атрофидаги шаҳарлардан келган юзлаб қурувчилар Чилонзорнинг 12-кварталида янги-янги уй-жой биноларини бунёд этаётирлар. Улар тўртта 80, битта 50 квартирали уйни янги йилга қадар фойдаланишга топширишга аҳд қилганлар. Юқоридаги суратда сиз подмосковьелик қурувчилардан (чапдан ўнгга) Ю. Юдин, Н. Азовкин, А. Федотов, В. Егоров ва Я. Соболев ўртоқларни кўриб турибсиз. Пастдаги суратда эса қардош қозоқ бинокорлари қуриб битказган янги уй-жойлар тасвирланган. Яна бир неча кундан сўнг бу уйларга 200 га яқин оила кўчиб киради.

М. Нуриддинов фотолари.

«МОСКВА» БУНЁДКОРЛАРИ

Чилонзорнинг 26-кварталида кўпқаватли уйлар кун сайин, соат сайин бўй чўзяпти. Оташқалб, меҳнатсевар бинокорлар ҳамма қулайликлари бўлган бу уйларда тошкентликлар кулгуси жаранглаб эшитиладиган дақиқаларни тобора яқинлаштираётирлар.

Бу бинокорлар қаерлик деб сўрарсиз? Улар Ватанимиз пойтахти Москвадан Тошкентни қайта қургани келишган. Улар тошкентликларга 22 та йирик уй-жой корпусини ҳадя этишади.

Биз қаватларни тез кўтаришга катта ҳисса қўшаётган электр пайвандчи Николай Можайко билан суҳбатлашиб қолдик. У ўзи ҳақида деярли ҳеч нарса демади, камтар ва камсуқумлиги билиниб турибди. Аммо, бригадир Константин Шешенин бу ажойиб пайвандчи ҳақида батафсил гапириб берди:

— Николай Можайко 179-қурилиш бошқармаси бўйича энг пешқадам, тиниб-тинчимас электрпайвандчилардан ҳисобланади. Мана, бир мисол. Бригадамиз уч сменада ишлайди. Ҳамма смена учун арматураларни ҳам, бошқа деталларни ҳам доим тахт қилиб беради. Қанақа қилиб улгуришига ҳайронсан, одам...

Башняли кран машинисти Володя Рибкин ҳам ўз шарафли меҳнати билан касбдошлари ўртасида ҳурмат ва эътибор қозонган. У она-шаҳри — Москвада не-не объектлар қурилишида қатнашмаган дейсиз! Фидокор йигит ҳозир янги Тошкентни бунёд этишга бажонидил иштирок этяпти.

Унинг гигант машинаси рельслар узра оҳиста юради, плиталар ва бошқа материалларни мўлжалга жуда аниқ туширади. Хуллас, қурилишда Володянинг «пўлат қўли» жуда-жуда зарур.

Биз москваликлар бунёд этаётган кварталнн айланиб юриб бир йигитга дуч келиб қолдик. Москвадаги халқаро алоқалар институтининг студенти Валерий Гришин аввало ўзбек диёри пойтахтини тиклаш жараёнидаги имтиҳонлардан ўтишни афзал кўрибди. Дарсликлар билан лиқ тўла портфель кўтариб юрадиган қўллари бугун автомобиль рулида. Уззу-кун Ҳамза станциясидан Чилонзорнинг 26-кварталига қурилиш материалларини ташийди. Москвага, ёлғиз онасига ишларининг яхши бораётгани, Тошкент қиёфаси тез ўзгараётгани ҳақида хат йўллаб туради.

Биз ўзбек диёри пойтахтини тиклашда иштирок этаётган москвалик қурувчилардан баъзиларининг фаолиятидан ҳикоя қилдик, холос. Бундай кишилар эса юзлаб саналади. Ана шу азамат бинокорлар тошкентликлар қўлига янги квартиралар калитини тезроқ топшириш иштиёқида ғайрат билан меҳнат қилаётирлар.

В. СОРОКИН.

ИМТИҲОН

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТ АРАФАСИДА

Тошкент булка-кондитер комбинати Ўзбекистон озиқ-овқат саноати корхоналари даврасида салмоқли ўрин тутади. Етти йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажарган коллективимиз планга қўшимча равишда 4 миллион 500 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди. Шу давр мобайнида ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш юзасидан анчагина ишлар амалга оширилди. Кейинги икки йилликнинг ўзидаёқ 66 та янги технология ускунаси ишга туширилди. Техникавий тадбирлардан энг муҳими шу бўлдики, кондитер ишлаб чиқариш участкасида поток-механизация линиялари ишга туширилди. Бу ерда шарқ ширинликлари тайёрланмоқда. Шуниси қувонарликки, ана шу линиядаги машина-механизмлар конструкцияси комбинатимизда яратилди. Бунинг шарофати билан 200 минг сўм маблағни тежашга имкон туғилди. Меҳнат унумдорлиги икки баравардан кўпроқ ошди

Беш йилликнинг биринчи йилидаги ютуқларимиз ҳам чакки эмас. Тўққиз ойлик планни ҳамма техника-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича 26 сентябрда бажардик. Пландан ташқари 400 тонна булка ва кондитер маҳсулотлари тайёрланди.

Ички резервларни рўёбга чиқариш, бракни муттасил камайтира бориш, илғор технологияни ўзлаштириш туфайли тежаб қолинган хом ашё ҳисобига 70 тонна маҳсулот тайёрланди.

Ўзбекистон ҳукуматининг қарори асосида янги беш йилликда замонавий техника ва технология билан қуролланган йирик булка-кондитер комбинати қуриб ишга туширилади. Бу комбинат мамлакатдаги энг йирик озиқ-овқат корхоналаридан бири бўлади. Комбинатда бир кеча-кундузда турли-туман маҳсулотлардан 200 тоннагача тайёрланади. Олдимизда турган катта вазифаларни назарда тутиб, ишчи ва инженер-техник ходимларимизнинг малакасини оширишга катта аҳамият бермоқдамиз. Ходимларимиздан 55 киши ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда олий ва ўрта махсус ўқув юртларида таълим олмоқда. Мамлакатимиздаги илғор озиқ-овқат саноати корхоналарининг тажрибасини ўрганишга ҳам катта аҳамият бермоқдамиз.

Комбинатимиздаги 17 бригада ишлаб чиқаришда яхши кўрсаткичларга эришганлиги учун коммунистик меҳнат бригадаси деган қутлуғ номга муяссар бўлди. 35 ишчи коммунистик меҳнат зарбдоридир. Коллективимизнинг самарали меҳнати туфайли шу йилнинг иккинчи квартали натижаларига кўра корхонамизга СССР Озиқ-овқат саноати министрлиги ҳамда озиқ-овқат саноати ходимлари касаба союзи марказий комитетининг кўчма Қизил байроғи ва биринчи пул мукофоти берилди. Биз А. Горнастаев, З. Юнусов, Н. Иброҳимов, Ш. Шоюсупов, Б. Акромов, М. Василенко сингари ишлаб чиқариш илғорлари билан фахрланамиз.

Ҳозир комбинатимиз коллективи планлаштириш ва моддий манфаатдорликнинг янги системасига ўтишга қизғин тайёргарлик кўрмоқда. Маълумки, иқтисодий ислоҳотдан кўзда тутилган асосий мақсад ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширишдир. Бунинг учун ишлаб чиқариш фондларидан яхшироқ фойдаланиш, ускунани юқори унум билан ишлатиш, иш вақти ва хом ашёдан тежаб-тергаб фойдаланиш, маҳсулот сифатини кўтариш керак. Иқтисодий ислоҳотни муваффақиятли амалга ошириш ниятида ишлаб чиқариш экономикаси ва уни уюштириш бўйича лаборатория ташкил этилди. Бу лаборатория малакали мутахассислар билан таъминланди. Улар корхонанинг беш йил ичидаги фаолиятини ўрганиб, ютуқ ва камчиликларни чуқур таҳлил этмоқдалар. Бухгалтерлар, экономистлар ва технологлар учун планлаштиришнинг ва моддий рағбатлантиришнинг янги системасига оид масалаларни ўрганиш юзасидан семинар ўтказишга тайёргарлик кўрмоқдамиз. Чунки, янги системага ўтиш учун кадрларнинг иқтисодий билимини муттасил ошира бориш лозим.

А. РУСТАМОВ,
Тошкент булка-кондитер комбинатининг директори.

ИМТИЁЗЛИ ТАРИФЛАР

Тошкентдаги ва республиканинг бошқа шаҳарларидаги аэрофлот кассаларида имтиёзли тарифлар бўйича авиабилетлар сотила бошланди. Граждан авиацияси Ўзбекистон бошқармаси бошлиғининг пассажирлар ташиш бўйича ёрдамчиси Е. И. Крученецкий ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда бу воқеани қуйидагича шарҳлаб берди:

— СССР граждан авиацияси министрлиги кузги-қишки мавсумда турбовинтли ва турбореактив самолётларда студентлар, аспирантлар, мактаб ўқувчиларини ҳарбий хизматчилар ҳамда туристик ташкилотлар, корхоналар ва муассасаларнинг буюртмалари бўйича пассажирлар группалари ташиш учун 1966 йил 15 октябрдан бошлаб имтиёзли тарифлар жорий қилади.

Студентлар, аспирантлар, ўрта махсус ўқув юртларининг ўқувчилари, 12 ёшдан юқори бўлган мактаб ўқувчилари учун билетлар амалдаги тарифдагидан 50 процент арзон сотилади. Ҳарбий хизматчилар учун эса бу скидка 30 ва 60 процентни ташкил этади.

Туристик ташкилотлар, экскурсия бюролари, корхоналар, муассасалар, ўқув юртларининг буюртмалари бўйича ҳавода саёҳат қилиш ниятида бўлган пассажирлар (15 ва ундан ҳам кўпроқ киши) учун скидка амалдаги тарифнинг 30 проценти миқдорида белгиланди.

ТАШАББУСКОРЛАР

Депутат ва ҳаёт

Қишлоқ Совети раиси Сотиболди Менглибоев ҳузуридамиз. Доимий комиссиялар фаолияти ҳақида гап очилди.

— СССР Олий Совети биринчи сессиясида жуда тўғри таъкидланганидек, доимий комиссиялар Советларнинг бутун ташкилотчилик ишида катта роль ўйнайди. Депутатларнинг доимий комиссияларда ишлаши уларнинг етилган ҳаётий масалаларни ҳал этишда актив иштирок қилишини таъминлайди. Қуш қанотсиз учолмайди, албатта. Биз ҳамиша доимий комиссияларга, кенг жамоатчиликка таяниб ишлаймиз. Улар — бизнинг қанотимиз, кўмакчимиз.

Доимий комиссияларнинг ҳар бири ўз иш планига эга. Улар хўжалик ва маданий қурилишнинг муҳим масалалари билан планли равишда, мунтазам шуғулланадилар, сессия муҳокамасига киритилаётган масалаларни олдиндан кўриб чиқиб, анализ қилиб берадилар, ўз таклифларини айтадилар, қарорлар ижросини контроль қилиб борадилар.

Соғлиқни сақлаш доимий комиссияси аҳолига медицина хизматини яхшилаш тўғрисидаги масалани қишлоқ Совети сессияси муҳокамасига қўйди. Даставвал, медицина хизматининг аҳволи чуқур ўрганилди, конкрет таклифлар тайёрланди. Комиссия раиси, ўқитувчи Ўғилжон Жуманиёзова, медицина пункти мудири депутат Раззоқ Мавлонов сессияга ахборот бердилар. Қабул қилинган қарорнинг бажарилишини доимий комиссия кунда назорат қилиб туради. Қишлоқда туғруқхона қуриш, ҳар бир бригада шийпонида аптечка, қайноқ сув бўлишини таъминлаш, техника хавфсизлиги шартларига риоя қилиш, типовой боғча-яслилар ташкил этиш, посёлкада озодалик куни ўтказиш тўғрисида қарорда кўрсатилган тадбирлар изчиллик билан амалга оширилди.

Депутат Ражаб Худойберганов раислигидаги йўл қурилиш ва ободончилик доимий комиссияси ташаббуси билан Киров номли колхоздан районлараро йўлга қадар тош ётқизилди. Янгиариқ район колхозлараро қурилиш ташкилотига қарашли ғишт заводи Киров номли колхоз ихтиёрига берилди. Завод юзга яқин колхозчи хўжалигини посёлкада уй қуриш учун пишиқ ғишт билан таъминлади.

Қишлоқ Советининг 35 депутати бор. Уларнинг кўпчилиги ишлаб чиқаришда авангард, жамоат ишларида фаол қатнашади. Депутатлардан Р. Худойберганов, О. Ашуров бошлиқ бригадалар пахтадан юқори ҳосил етиштиришда ибрат бўлмоқдалар. Қишлоқ Совети раиси Сотиболди Менглибоев ишлаб чиқаришдаги ташкилотчилиги, самарали хизмати учун Киров номли колхозда таъсис этилган «Шавкатли меҳнат китоби»га ёзилди. 1931 йилдан КПСС аъзоси, Х. Шарипов, пенсионерлардан А. Қутлимуродов ва бошқа жамоатчилар ўртоқлик суди ишига яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Янгиариқ районидаги Фрунзе қишлоқ Совети фаолиятида ибратли ишлар кўп. Доимий комиссиялар ва депутатларнинг ташаббускорлиги ошмоқда. Бу қишлоқ Советининг самарали ишлари машъал Киров номли колхоз экономикаси ва маданий ҳаёти юксалишида ҳам яққол ифодасини топмоқда.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Суратда: усталардан Аҳмад Раҳматов билан Расул Ибодовлар девордаги нақшларга пардоз беришмоқда.

А. Тўраев фотоси.

Санъат кошонасидан репортаж

ЖИЛОКОР ҚЎЛЛАР

Жонажон Тошкентимизда серсавлат бинолар беҳисоб. Уларнинг кўпчилиги санъат даргоҳларидир. Ҳар бирининг ўзига хос тарихи бор. Ҳар бири маълум бир тарихий шароитда бунёд этилган.

Собиқ Бешёғоч, ҳозирги Беруний майдонининг бир томонида жойлашган кўркам бинони яхши биласиз. У Муқимий номидаги республика музикали драма ва комедия театридир. Бу бино Улуғ Ватан уруши йилларида қурилган. Уста меъморлар — халқ севган бинокорлар Уста Ширин Муродов, Холмат Толипов, Ғайбулло Неъматов, Арслонқул Тошпўлатов ва бошқа бир қанча қўли гул, меҳри дарё халқ усталари сайқал берган бу нафосат даргоҳи ўша оғир жанг ва кураш йиллари дард ва алам тўла қанчадан-қанча дилларга чироқ ёққан, беором кўнгилларга таскин, ёшли кўзларга нур бахш этган. Театр саҳнасидан қалбларга руҳ, завқ, мардлик бағишловчи қўшиқлар янграб, кишиларга сабр-тоқат, эртанги кунга ишонч, меҳнату жангга сафарбарлик уйғотиб келган. Бу севимли томошахона кейинги йилларда халқимиз дилига жуда яқин, ажойиб хордиқ масканига айланди.

Тошкент аҳолисининг ва сўлим шаҳримизнинг бошига катта офат келтирган зилзила Муқимий театри биносига ҳам жиддий путур етказди. Бу ерда томоша кўрсатиш хавфли бўлиб қолди.

Лекин санъатга ихлоси баланд азамат тошкентликлар ўз хордиқ масканларидан ажралишни сира истамадилар. Зилзила оқибатларини йўқотиш учун дарҳол иш бошланиб кетди. Бу хайрли ишни дастлаб шу бино пойдеворига илк бор ғишт қўйган устоз усталарнинг содиқ издошлари — шогирдлари бошладилар. Уста Ширин Муродовнинг жияни Расулжон Ибодов бошчилигидаги бир группа усталар бинони қайта тиклашга бел боғладилар. Уларнинг ташаббусига Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги реставрация устахонасининг бир неча бригадалари ҳам қўшилдилар.

Шу кунларда санъат кошонасини тиклаш ишлари қандай бораётгани билан қизиқиб, куни кеча театрга бордик. Яқингинада дилни ўртар даражадаги аҳволда турган бино кўзимизга янада салобатли, янада кўркам бўлиб кўринди. Ичкари кирдик. Фойэлар, томоша зали худди ҳавозалар ўрмонига айланибди, ҳаммаёқ ним қоронғи. Ҳавоза тепасида уч-тўрт киши берилиб ишламоқда. Бригада бошлиғи Расулжон Ибодов қилинаётган ишлар билан бизни таништирди:

— Зилзила офати айниқса биз — усталарга қаттиқ таъсир қилди — дейди у бизни қайта тикланаётган нақшин деворлар ёнига бошларкан. — Мана шу ўймакорлик ишлари, гулчин деворлар устозларимизнинг муборак қўллари билан бунёд этилган. Юқоридаги ажойиб гумбазлар, панолар, кўча томондаги нафис карниз—шарафалар ер қимирлаганда тушиб кетибди, ёрилибди. Улар тезда қайта тикланмаса, шундай гўзал санъат ёдгорликлари нобуд бўлиши мумкин эди-да!

Аҳмад Раҳматов ҳам бригаданинг энг илғор, синчков, қўли гул усталаридан. Ҳозир Аҳмад ака ўз шогирдлари Вали Йўлдошев, Эркин Қосимов, Азиз Халилов, Зуҳритдин Тошхўжаевлар билан биргаликда фойе гумбазларидаги «жароҳат»ларга «малҳам» қўймоқда. Унинг ганчли қўлларида штургардан нозик ҳаракат қилиб, ажойиб нақшларга «жон» киритяпти.

— Икки томондаги фойэларни бутунлай қўлдан чиқардик,— дейди мамнунлик билан уста. — Энди шу икки гумбазни ҳам тезроқ пардоздан чиқарсак, тез кунда театр ихлосмандлари яна томошаларни завқ билан кўрсалар, деган орзумиз бор.

Томоша залига ўтдик. Илгари пештоқларда узум, ишкомларнинг сурати бўларди. Эндиликда эса улар ўчирилиб, бутунлай янги, миллий руҳ бўртиб турувчи суратлар туширилмоқда.

Ҳавозалар устида ишлаётган рассомларни кўрдик. Островский номидаги Тошкент театр ва рассомлик санъати институти студентлари А. Визель, В. Балабанов, З. Форниева, ва Титовлар киши руҳини яйратувчи ажойиб, жонли суратлар чизишяптики, уларнинг гул ҳунарларига тасанно айтдик.

Театрнинг директор ўринбосари ўртоқ Н. В. Иванов ремонт ишларидан жуда мамнун. Суҳбат чоғи у, айниқса, М. Прохоров, П. Бусигин, И. Петров бошлиқ бўёқчилар, А. Турсунбоев, Ю. Фридбург бошлиқ дурадгорлар, Қурбонали ота Исломов бошлиқ сувоқчилар, М. Губайдуллин бошлиқ ғишт терувчилар бригадаси ишчиларидан ва прораб Я. К. Анегностудан беҳад миннатдорлигини билдирди.

Ҳа, ажойиб санъат кошонаси — Муқимий театри биноси қайноқ қалб, қўли гул, ихлосли усталар санъатидан янада яшармоқда, жамоли янада очилиб гўзаллашмоқда. Тез кунда санъатсевар тошкентликлар яна ўз хордиқ масканларида мириқиб томоша кўрадилар.

А. ЮСУПОВ.

ҚУВОНДИҚНИНГ ҚУВОНЧИ

Уни бундан бир неча вақт илгари Янгиер шаҳрида учратган эдик. «Голодностепстрой» бошқармасига Меҳнат Қизил Байроқ ордени топширилиши шарафига Янгиердаги стадионда ўтказилган кўп кишилик митингда Қувондиқ Абдураззоқов ҳам сўзлаган эди. Ўша йиғилишда Қувондиқ Мирзачўлга биринчилар қаторида келиб, чўл тилсимини очишда қилган ғайрати, пахтадан мўл ҳосил етиштириш соҳасида эришган ютуқлари ҳақида ҳам икки оғиз гапириб берган эди. Тўпланганлар бошқарманинг ҳукумат мукофотига сазовор бўлишига Қувондиқ ва унга ўхшаш чўл лочинларининг катта улуши борлигини алоҳида таъкидлаб ўтишди ўшанда.

Мана бугун, Қувондиқ Абдураззоқовни Мирзачўлдаги Герман Титов номли 6-пахтачилик совхози далаларида кўриб турибмиз. У «зангори кема»сини бир карра кўздан кечиргач, штурвалга ўтириб эгатлар оралаб кетди. Қувондиқ гўё улкан океанда вазмингина сузиб бораётганга, катта сафарга отланган суворийга ўхшаб кетарди.

Агрегатнинг ажойиб хусусияти борлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилди, одамлар. Қувондиқ ғўза қатор оралари бўйлаб ўз кемасини моҳирона бошқариб борар экан, ҳалигина чаман-чаман бўлиб очилиб ётган оппоқ чаноқлар машина ўтган сари яп-яланғоч бўлиб қоларди.

Машина пахтазор тўрига шўнғиб борарди. У бир дақиқа тўхтаб қолди, ҳу наридан қўш прицепни судраб келаётган трактор кўринди. Тракторчи йўл четига бориб бир оз тўхтади. Ҳадемай бу ерга Қувондиқнинг агрегати етиб келди. Қувондиқ қайси бир ричагга босиб бункер тўла пахтани прицепга ағдариб юборди. Трактор лиқ тўла прицепни етаклаганича пат-пат қилиб кўздан ғойиб бўлди.

Пахта қабул пунктига жўнатилаётган эди.

Қувондиқ ҳамон олға интилар, бутун пахтазорни, ҳадсиз-ҳисобсиз чаноқлардаги момиқ толаларни бир йўла қамраб олишга, уни тезроқ саранжом-саришталаб пунктга жўнатишга ошиқарди.

Бир Қувондиқ эмас, унинг неча ўнлаб сафдошлари пахтазорда жавлон уради. Улар бир-бирлари билан ким ўзарга баҳслашиб пахта теришяпти. Машина қамраб олаётган чаноқларга аҳён-аҳёнда қараб қўяётган Қувондиқ пайкал тўрида бодроқдек очилиб ётган пахтани кўриб ич-ичидан қувонади. Бунинг боиси бор. Чунки, моҳир механизатор Қувондиқ Абдураззоқов мавсум бошидан буён энди 100 тоннадан сал ошириб пахта терди. Тағин 100 тонна пахтани машина бункеридан тўкиши керак. Бунга имкон бор. Ғўза тупларини безаб, ясантириб-тусантириб турган миллиард чаноқлар бунга гувоҳ.

Қувондиқ машинани ана шу чаноқлар денгизига буради. Шпинделлар шундай жадал айланадики, гўё пахта толалари бункерга оқ каптардай ўзи учиб кираётганга ўхшайди. Бу эса штурвалда ўтирган чўл лочинига, пахтазор паҳлавонига завқ-шавқ бағишлайди, уни яна олға интилишга, кўпроқ ва сифатлироқ «оқ олтин» йиғиб олишга, хирмонга яна хирмон қўшишга чорлайди.

Бундай дақиқаларда Қувондиқ Абдураззоқов чарчаш нима эканлигини сезмай қолади. У пахта ишқида ёнади. Пахта деганда, агар зарур бўлса тунларни бедор ўтказади. Шундай долзарб дамларда вақт билан ҳисоблашиш, қандайдир соатларга, ҳавога кўз тикиш, табиатдан нажот кутиш Қувондиққа ёт бир нарсадир!

Пахта меҳрини юрагига тугиб ишлаётган Қувондиқ Абдураззоқов ваъдасининг устидан чиқиш орзусида тер тўкади. Бундай айтганда, машина мотори қизиб кетса кетадики, Қувондиқ ҳоримайди. Техника жиловини ўз қўлида маҳкам ушлаган, уни хоҳлаган томонга буришга қурби етган Қувондиқ тоннага тонна қўшади. Қош корайиб, само юлдузлари бир-бирига кўз қисишиб тағин кўк гумбазини тўлдира бошлаганда ҳам Қувондиқнинг агрегати пахтазорда гуруллагани-гуруллаган. Ой ёғдуларида кундуздагидек пахта теради. Қоронғи кечалари унинг «пўлат оти» манглайида мудом нур порлаб туради. Бу нур эгатларни, ғўза тупларини, момиқ пахта чаноқларини кўрсатиб туради. Қувондиқ бўлса шу нур ёғдусида машинасини тағин жадалроқ ҳайдайди. Бункер кетидан бункер бўшатади.

Қувондиқ Абдураззоқов ҳозир худди шундай меҳнат қиляпти. У бошлиқ комплекс механизациялашган бригада 70 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнердан «оқ олтин» топширмоқчи. Шунча ҳосил далаларда бор, чаноқларни тўлдириб турибди. У сўнгги мисқолигача йиғиштириб олинса, Қувондиқ ва унинг касбдошлари маррадан ҳам ўзиб кетишади, Улуғ Октябрь байрамини ёруғ юз билан кутиб олишади, янги марраларни кўзлаб, келгуси йил ҳосилига пухта замин яратишади.

С. ҚОДИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

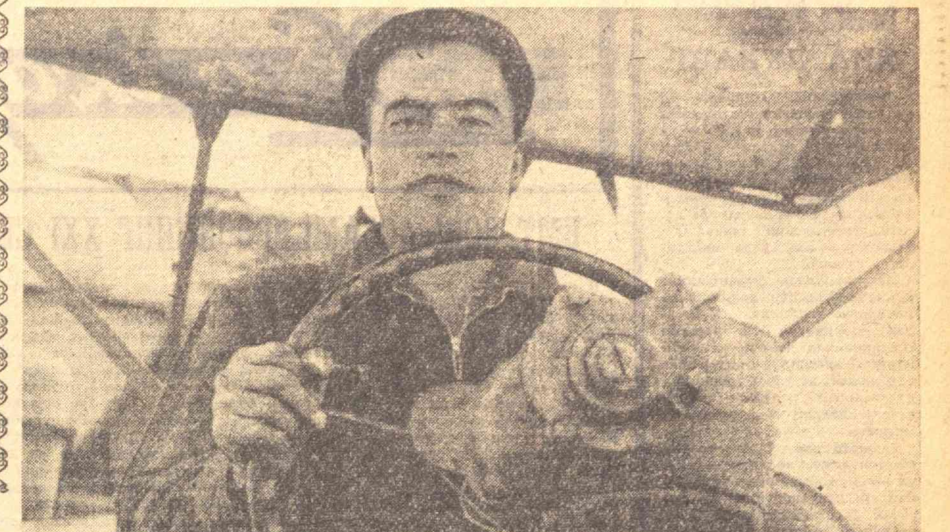

Шароф Жўраев бошлиқ бригада Сирдарё районидаги Ленин номли колхознинг йирик ва юқори ҳосилли бригадасидир. Бригада 230 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил кўтариб, планни колхозда биринчи бўлиб бажарди. Бу ютуқни қўлга киритишда бригаданинг моҳир механик-ҳайдовчиси ўртоқ Анвар Ёқубовнинг улуши катта бўлди. У 100 тоннадан ошиқ пахтани ўз агрегати бункеридан тўкди. Ҳозир ҳам кунига 7-8 тоннадан «оқ олтин» термоқда. Суратда: илғор механик-ҳайдовчи Анвар Ёқубовнинг ўз агрегати рулида ўтирганини кўриб турибсиз.

О. Қозоқбоев фотоси.

ТОШКЕНТ область, Бекобод районидаги «Победа» колхозида пахта йиғим-терим кампанияси ҳамон авжида. Колхоз ҳозир давлатга мажбурият ҳисобидан пахта етказиб бераётир. Колхозда пахтани машинада териш иши яхши ташкил этилган. Кўплаб илғор механик-ҳайдовчилар етишиб чиқди. Раим Мавлонов ҳам колхозда моҳир механизатор бўлиб танилди. Унинг ҳозиргача терган пахтаси 80 тоннадан ошиб кетди. Кунига 3-4 тоннадан пахта теряпти. Суратда: механик-ҳайдовчи Раим Мавлонов.

М. Нуриддинов фотоси.

ЁРУҒ ЖАҲОН НАМОЁН

Бу аёлни Нукусда танимайдиган одам кам. Негаки, оддий касби ва ажойиб фазилати уни кишиларга тезроқ танитди.

— Марьям Дўсчановани сўраяпсизми, у кишини ким билмайди, кўз докторимизни бу ерда танимайдиганлар йўқ, — дейишади одамлар.

Ҳа, у меҳрибон врачни шаҳарда ҳамма танийди, негаки касби ва ажойиб фазилати уни ҳаммага танитган.

У ўзининг қисқа врачлик фаолияти даврида минглаб одамларнинг жонига оро кирди. Марьям саккиз йил ичида бир эмас, мингдан ортиқ кўз операциясини ўтказди. У даволаган беморлар орасида ёруғ жаҳоннинг кўришдан бебаҳра бўлиб қолган кишилар ҳам бор эди. Эндиликда улар врачдан бутун умрга миннатдор бўлиб қолдилар.

Марьям ана шундай кишиларнинг энг яқин дўсти, меҳрибонига айланиб қолди. Эндиликда улардан врачга узлуксиз миннатдорчилик мактублари келиб турибди.

Даво топган кишиларнинг кўпчилиги врачни ҳар доим эслаб туришади, докторни меҳмонга келишини таклиф этишади.

Кўз операцияси ғоятда нозик иш. Агар сал янглишдингми, бу янглишишни тузатиш қийин, жуда маҳол. Шунинг учун ҳам кўз доктори беморларни кўраётганда ҳам, уларни операция қилаётганда ҳам ўзининг чаққон ҳаракатлари, зийраклиги, иродалилиги билан кишини ҳайрон қолдиради.

Ана шу пайтларда докторнинг бундан саккиз йил аввал, Тошкент медицина институтини тугатгандан сўнг аввал болаларни даволовчи врач бўлиб ишлаганига ишонгинг келмайди. Тўғри, у аввал бола доктори бўлиб ишлади, ишлади-ю, лекин уни медицинанинг бошқа соҳаси қизиқтирар эди. У кўз доктори бўлиб ишлашни ёқтириб қолди.

Эҳтимол бу касбни у ёруғ жаҳонни, гўзал турмушни, табиатнинг нозокат ва сўлим манзараларини тўйиб-тўйиб кўришдан, томоша қилиб яшашдан бир умрга маҳрум бўлиб қолган дардчил одамларга бўлган ачиниши, уларга ёрдам бериш нияти қалбида туғён қилганлиги туфайли ёқтиргандир, эҳтимол яна бошқа бир сабаблар ва воқеалар уни бу касбга ундагандир, ҳар ҳолда Марьям кўз доктори бўлиб олди. Мана, бир неча йилдирки, у кишиларга хизмат қилмоқда.

Кўз доктори фақат касалхонадагина беморларни даволамайди. У бир жойдан қўзғолмай ишлайдиган врачлардан эмас. Марьям автоном республиканинг турли қишлоқларида, овулларида, маҳаллаларида бўлади, колхозларга ва совхозларга чиқади. Қишлоқ меҳнаткашлари уни ҳар доим ўзларининг энг қадрдон кишилари сингари қарши олишади ва ҳурмат қилишади.

Қишлоқда врач учун қиладиган ишлар жуда кўп. У беморларни даволаш билан бирга касалликларнинг профилактикаси, санитария ва гигиена қоидалари ҳақида тушунтириш ишлари олиб боради. У аҳоли ўртасида мароқли лекциялар ўқийди, қизиқарли консультациялар ўтказади.

Марьямнинг касби оддий касб, у оддий кўз доктори халос, аммо у ана шу оддий касби билан юзлаб, минглаб одамларга фойда етказмоқда, инсон учун энг зарур нарса — кўз зиёсини қайтаряпти, уларга ёруғ жаҳоннинг бутун гўзалликларини севишга, кўришга ёрдам беряпти. Шунинг учун ҳам Марьямни Нукусда танимайдиган одам кам. Чунки касби, ажойиб фазилати Марьямни эл ва элатга яхши танитган.

Я. ТУХТАЕВ.

ЭРОН САФАРИ

Шу йилнинг 31 августидан 6 сентябригача Теҳронда эроншуносларнинг жаҳон конгресси бўлиб ўтди. Биринчи марта йиғилган бу катта анжуманга Совет Иттифоқидан 11 киши қатнашди. Совет эроншунослари орасида Ўзбекистондан эроншунос олим, филология фанлари кандидати Шоислом Шомуҳамедов ҳам бор эди. Қуйида Ш. Шомуҳамедовнинг конгресс иши ва ҳозирги Эрон ҳақидаги таассуротларини ўқийсиз.

Сариқ тақир чўллар қўйнидан жой олган Теҳрон самолётдан қараганда сопол лаган ўртасига бир ҳовуч чақмоқ қанд сочиб қўйганга ўхшар, кўк экинзорлар четида қатор тизилган кариз қудуқлари эса яшил бахмал нимча жияги четига қадалган тугмаларни эслатар эди. Шаҳарнинг жануб-ғарбида жойлашган Меҳробод аэродромига келиб тушдик.

Аэродромда бизни шоҳнинг маданият ишлари бўйича маслаҳатчиси, Паҳлавий кутубхонасининг мудири, адабиётшунос олим Шужоиддин Шафо, бир қанча олимлар ва журналистлар кутиб олишди. Шаҳарга жўнадик. Теҳрон — кўчалари тўғри, иморатлари замонавий шаҳар.

Равон кўчалар, чорраҳалар, кенг майдонлар, фонтанлар ва ҳайкаллар диққатни тортади. Йигирма чақиримча чўзилган Паҳлавий хиёбони шаҳарни жанубдан шимолга тик кесиб ўтиб, шоҳнинг ёзлик қароргоҳи Саъдобод саройи жойлашган, тоғ бағридаги гўзал шаҳарча Шамироннинг марказига боради.

Теҳрон ҳавоси қурғоқ, атрофдаги чўллардан бўлса керак, тандирдан чиққандек иссиқ ҳаво машиналаримиз деразасидан уфуриб турибди. Шаҳарда дарахт, сув кам. Марказга яқинлашганимиз сайин дарахтлар ҳам, одамлар ҳам, машиналар ва уйлар ҳам зичлаша борди.

Деворларнинг деярли ҳаммасига турли рекламалар ёки магазин ҳамда корхоналарнинг номлари катта-кичик ҳарфлар билан ёзилган. Шаҳар марказидан чапга бурилиб, Паҳлавий хиёбонига тушдик-да, икки томони қалин чинор дарахтлари билан қуршалган кенг кўчадан тўғри Шамирон томон йўл олдик. Бизни Шамирон яқинида американлик меҳмонхоналар уюшмасининг бошлиғи Хилтон томонидан қурилган 18 қаватлик катта меҳмонхонага жойлаштиришди. Конгрессгача ҳали икки кун бор. Бу кунлар ичида Теҳрон ҳаёти билан танишдик.

Эронда кейинги ўн йиллар ичида анча ўзгаришлар бўлган. Енгил саноат соҳасидагина эмас, оғир саноат соҳасида ҳам, халқнинг маданиятини кўтариш, соғлиқни сақлаш соҳаларида ҳам сезиларли ишлар қилинмоқда. Қишлоқда ер ислоҳоти ўтказилган, саводсизликни битириш учун кураш олиб борилаётир.

Шу кунларда Теҳронда бизнинг мутахассисларимиз томонидан қуриладиган металлургия комбинатининг лойиҳасини тайёрлаш устида совет ва эрон мутахассислари қидирув ишлари олиб боришмоқда. Эрон ҳукумати ва мутахассислари бу ишларга юксак баҳо бермоқдалар ва катта умид боғламоқдалар. Маълумки, Эронда 60 процентдан ортиғи темир бўлган маъдан рудалари топилган. Эрон халқи ҳозиргача ўз бойликларидан фойдаланмай келмоқда. Англия ва Америка империалистлари неча бор ваъда бериб, шартномалар тузган бўлсалар-да, Эронда металлургияни ривожлантириш уларнинг асл мақсадларига мувофиқ бўлмаганлиги туфайли, ваъдалар қоғозда қолиб кетаверган. Биз совет мутахассислари билан гаплашдик. Эронликларнинг ўз пўлат эритувчи корхоналарига эга бўлиш ҳақидаги орзуси рўёбга чиқадиган кунлар яқин қолди. Буни уларнинг ўзлари ҳам жуда яхши тушунганликлари учун бизнинг мутахассислар билан бирга жон куйдириб ишламоқдалар. Бизнинг мутахассисларга ҳамма шароит яратилиб берилган. Маданият соҳасида қилинган ишлардан бири бизнинг диққатимизни тортди. Бу — мамлакатни ялпи саводхон қилиш учун кураш. Шу мақсад билан Эронда Сипоҳи дониш (Билим қўшини) ташкил қилинган. Ҳарбий хизмат ҳамма йигитлар учун мажбурий. Ўрта маълумотли кишилар мана шу сипоҳи донишга қабул қилинадилар ва мамлакатнинг узоқ, чет қишлоқларига юбориладилар. Улар ўз ҳарбий хизматларини ўша ерда ўтайдилар. Уларнинг вазифаси — қишлоқда саводсизликни тугатиш, қишлоқ халқининг маданий савиясини кўтариш. Шу мақсадда улар халқнинг ёрдами билан ҳашар қилиб, қишлоқда мактаб, ҳаммомлар қурадилар. Мактабда ўзлари ўқитувчилик қилиб, кундузи болаларни, кечқурун эса катталарни ўқитадилар. Қишлоқ хўжалигида янги машиналардан фойдаланишга, янги усулда экиш, ўғитлардан фойдаланишга ўргатадилар, техника ва агрономия янгиликларини ташвиқ қиладилар. Кейинчалик биз мактабларни бориб кўрдик, тоғ оралиқларидаги кичик қишлоқлардаги мактабларнинг ҳаммаси бир усулда қурилган — ўртада даҳлиз, икки четида икки хона. Бири — дарс ўқиладиган синф, иккинчиси — ҳунар ўргатиш ва уй-рўзғор асбобларидан фойдаланишни ўргатиш учун керакли буюмлар билан жиҳозланган хона.

31 август эрталаб соат 10 да Теҳрон университети адабиёт факультетининг Фирдавсий залида конгресснинг очилиш маросими бўлди. Конгрессни Эрон шоҳаншоҳи Муҳаммад Ризо Паҳлавий кириш нутқи билан очди. Маросимда Эрон маликаси Фараҳ Паҳлавий, Бош министр Ҳувайдо, сенат ва мажлис аъзолари, министрлар, Теҳрон гарнизонининг қўмондони, дипломатик корпус аъзолари ҳозир бўлдилар.

Шоҳаншоҳ ўзининг кириш нутқида конгресснинг асосий вазифаси эроншуносликни янада ривожлантириш, эроннинг Паҳлавий кутубхонасида тўпланган китоблар, тарихий материаллар ва эрон ҳамда чет эл эроншунос олимларининг тадқиқотларига асосланиб, Эроннинг умумий тарихини яратиш эканлигини таъкидлади ва чет эллик олимларга мурожаат қилиб, бу ишда эрон олимларига кўмаклашишларини илтимос қилди ва бу тарих урушлар тарихи бўлмайди, балки халқлар орасидаги маданий ва адабий алоқалар тарихи, Эроннинг кишилик маданиятига қўшган ҳиссаси тарихи бўлади, деган ишончни билдирди.

Конгрессда 32 мамлакатдан таклиф этилган 120 эроншунос олим ва Эроннинг турли шаҳарларидан йиғилган 80 га яқин тарихчи, санъатшунос олимлар, жами 200 киши иштирок этар эди.

Бу улкан йиғилишда қадимий тарих ҳақида, бой тарихий ёдгорликлар, археологик қазилмалар, жаҳон бадиий фикр хазинасига муносиб ҳисса бўлиб қўшила олган салмоқли адабиёт ҳақида сўз кетди. Бир ҳафта давом этган бу анжуман секцияларга бўлиниб иш кўрди. Унда Эрон тарихи, форс тили, археология, фалсафа, адабиёт ва санъат бўлимлари бор эди.

Мажлисларда 150 доклад тингланди. Совет делегациясидан 9 та доклад ўқилди. Абдулғани Мирзоевнинг «XVI асрдан то XX асргача бўлган даврда Мовороуннаҳрда ёзилган тазкиралар» мавзуида ялпи мажлисда қилган докладй, А. Н. Болдиревнинг «Форс адабиётида (Низомий ижодида) утопия масалаларига оид», Рустам Алиевнинг «Саъдий ва тасаввуф ҳақида»ги докладлари зўр қизиқиш билан тингланди ва қизғин муҳокамаларга сабаб бўлди.

Мажлисларда Эрон ва бошқа мамлакатлардан келган олимлар орасида ҳам қизиқарли докладлар билан чиққанлар бўлди. Умуман конгресснинг бу нуқтаи назардан илмий ва практик аҳамияти катта.

Конгресснинг охирги ялпи мажлисида қарор қабул қилиб, унда: Бутунжаҳон эроншунослар конгрессини доимо чақириб туриш лозим деб топилди.

Бундан кейинги эроншунослик соҳасида олиб бориладиган ишлар Эрон ҳукумати назар-эътиборида бўлади, эроншунос олимларга илмий тадқиқот ишларида керак бўлиб қолган тақдирда Паҳлавий кутубхонасидан китоблар, микрофильм, фотокопиялар ва бошқа материаллар юборилиб турилади, деб таъкидланди.

Эроншунослар конгрессининг доимий комитети ташкил қилинди. Бу комитетга совет олимларидан Бобожон Ғофуров ва А. Н. Болдирев киритилди. Бу фактнинг ўзи ҳам совет эроншунослигининг юқори мавқеидан далолат қилади.

Эрон шоҳи Муҳаммад Ризо Паҳлавий ҳам, Эроннинг улкан олимлари, эронликлар ибораси билан айтганда эрон адабиётшунослик фанининг қутби Бадиуззамон Фарузанфар, доктор Муҳаммад Моин ва бошқалар ҳам совет эроншунослигига юқори баҳо бердилар ва ҳамкорликни ривожлантиришга чақирдилар.

Конгрессдан кейин Эрон маданияти марказлари билан танишишни давом эттирдик.

7 сентябрда Исфиҳонга сафар қилдик, ундаги ажойиб осори-атиқаларни кўрдик. Исфиҳон университетида, унинг ректори ва муаллимлари билан танишдик.

Исфиҳон университетида Ҳайём кечаси ташкил қилинди, студентлар Умар Ҳайём ва унинг севгилиси қиёфасида Ҳайём рубоийларидан ўқишди.

Шарқий усулда ерга дастурхонлар ёзилган зиёфатдан кейин университет кутубхонасидаги китоблар билан танишдик. Сўнгра Шерозга йўл олдик.

Форс адабиётининг икки улкан қўшиқчиси, икки бийрон булбули ошиёни бўлган Шерозни кўриш иштиёқи ҳаммамизда зўр эди.

Самолётдан қараганда тақир ерлар ва гиёҳсиз тоғлар орасида бундай обод воҳа ва тоғлар орасидан ноғоҳоний чиқиб, Шероз томон оқиб келаётган, Ҳофиз ғазалларида васф этилган Рукнобод суви мўъжиза кўринар эди.

Шероз аэродромида бизни шаҳар ҳокими, шаҳар ҳарбий қўмондони, Шероз университетининг ректори, профессорлари ва студентлари гуллар билан қарши олдилар.

Биз Грандотель меҳмонхонасига тушдик, кечқурун «Боғи эрам» деб аталган, ҳақиқатан жаннатдек боққа кирганимизда Шерознинг гуллар ва булбуллар ватани деб бежиз айтилмаганига қаноат ҳосил қилдик. Сарви ноз деб юритилган улкан сарв навларн ва ҳар бири шокосадек келадиган атр гулларни шу ерда кўрдик. Автобусларга ўтириб Тахти Жамшидга жўнадик.

Қадим Эрон шоҳларининг пойтахти. Бунда ҳамма нарса абадийликка интилиш обидаси. 25 аср бурун қурилган Аҳмонийлар саройининг улкан тош устунлари, пиллапоя ва эшик кесакилари, яхлит тошларига ўйилган нақшлар, михча хатлар, расмлар куч-қудрат ва нафосат тимсоли.

Неча минг пудли устунлар салобат билан кўкни тираб тургандай туюлади. Булар ҳақида кўп ўқиган, мактаб дарсликларидан бошлаб маълумот олган эдик, аммо бу салобат ва маҳобатни шу устунлар орасида юриб ҳис қилиш мумкин, холос. Устунларнинг қошлари яхлит тошдан йўнилган шохи буралган икки бошли буқа, бургут ёки шер ҳайкаллари билан тугаган. Аммо замон, вақт ҳаммасидан устун чиққан, чўк тушган икки бошли тош буқалар ерда юмалаб ётибди, баҳайбат устунларнинг учлари секин-аста емирилиб тушмоқда. Бу абадиятга интилган тош иморатлар Аҳмонийлар салтанатини ҳам, улар салобатини ҳам абадийлаштиролмаган. Эрон ҳукумати буларни сақлашга жуда кўп маблағ ажратган, ҳозир ҳам тиклаш ва маҳкамлаш ишлари олиб борилмоқда, харобалар ёнида тарих музейи ташкил қилиниб, ҳар бир сопол синиғи ва тош парчаси эҳтиёт билан сақланмоқда. Мен бу харобалар орасида кезар эканман Абулқосим Фирдавсийнинг қуйидаги мисраларини беихтиёр дилимдан ўтказдим.

Кўп олий қасрлар бўлурлар хароб,
Уриб қору ёмғир, шамол, офтоб.
Вале шеърдан бу биноп жаҳон,
Уни дарз қилолмас шамолу бўрон...
Биз ўткинчимиз-ку, жаҳон
барқарор,
Жаҳонда фақат сўз қолур ёдгор.

Ҳа, сўз ёдгорлигинигина на замон ва на вақт маҳв эта олади! Бадиий сўз замонлар ўтиши билан ҳам янгича ҳаёт касб этиб, қайтадан яшай беради. Бунга эроний халқларнинг қадим тарихига ажойиб ҳайкал қўйган Фирдавсийнинг «Шоҳнома» асари мисол эмасми? Тахти Жамшид таассуротлари мени бу фикрда яна ҳам собитлаштирди. Тахти Жамшиддан Шерозга қайтиб, тўғри Саъдий мақбарасини зиёрат қилдик.

Ишқ куйчиси, форс ғазалининг ижодчиси оромгоҳидан унинг ватандоши ва издоши, ғазални энг юксак чўққига кўтарган ишқ-муҳаббатнинг жўшқин булбули Ҳофиз Шерозийнинг абадий ором учун танлаган жойи Мусалло боғига келдик. Ажиб гуллар ва асрий дарахтлар орасида саккиз бурчакли айвон. Айвон ўртасида Ҳофиз қабр тоши тепасида тўпланишдик. Бу жой жаҳон озодалари зиёрат гоҳи бўлишини шоирнинг ўзи ҳам айтиб кетган эди, унинг башорат билан айтган бу байти қабр тошига нақш этилган:

Бар сари турбати мо, чун гўзари,
ҳиммат хоҳ.
Ке зиёратгаҳи риндони жаҳон
хоҳад шуд.

(Мозорим устидан ўтар бўлсанг, ҳиммат иста, чунки у бутун жаҳон риндларининг зиёратгоҳи бўлғусидир).

Шероздан қайтиб келгач, Теҳронда яна тўрт кун турдик. Эрон пойтахти ва унинг одамлари билан танишишни давом эттирдик. Охирги куни мен Шамирондаги дарвешлар мозорига бориб, унда XX аср Эрон шеъриятининг икки буюк сиймоси — Маликушшаро Баҳор ва Адибулмамолик Ираж Мирзо қабрларини зиёрат қилдим.

Саъдий ва Ҳофиз Шерозийларнинг инсонпарварлик анъаналарини давом эттирган, «одамлар мен сизни севар эдим» деб баралла жар солган, она қалби ҳақида энг гўзал мисралар ярата билган шоир Ираждинг ғарибона қабр тошидаги жўшқин байтларни ён дафтаримга кўчирдим.

Ўн олти кун давом этган қўшни Эрон сафаридан бир талай таассуротлар олиб, соғинч ҳисси билан қадрдон «ИЛ-18» бортига кўтарилганимизда ўз уйимизга киргандек бўлдик. Обод экинзор ерларимиз, кўм-кўк забаржад ўрмонларимиз устидан бир неча соатлик парвоздан кейин Москвага келиб қўндик.

Ш. ШОМУҲАМЕДОВ.

ҚАШҚАДАРЁ УЗУМИ

ҚАРШИ. («Совет Ўзбекистони» махсус мухбиридан телефон орқали олинди). Қашқадарё областининг соҳибкорлари Улуғ Октябрь Социалистик Революциясининг 49 йиллик байрами шарафига фидокорона меҳнат қилиб, яна бир ғалабага эришдилар. Давлатга 11 минг 300 тонна ширин-шакар узум етказиб берилди ва йиллик план муддатидан анча илгари ошириб бажарилди.

Шаҳрисабз, Яккабоғ, Чироқчи районларининг соҳибкорлари айниқса кўп миқдорда узум сотдилар. Қашқадарё ноз-неъматларининг анча қисми мамлакатимиз йирик саноат шаҳарларининг ишчиларига жўнатилди.

«БАҲОР»НИ ОЛҚИШЛАБ

НУКУС («Совет Ўзбекистони» мухбири). СССР халқ артисти, Давлат мукофоти лауреати Мукаррама Турғунбоева раҳбарлигидаги Ўзбекистон давлат «Баҳор» рақс ансамбли коллективи Қорақалпоғистон Автоном республикаси меҳнаткашларига концертлар кўрсатиб, томошабинлар олқишига сазовор бўлдилар.

Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиуми гастролларни муваффақиятли ўтказгани, Автоном республика меҳнаткашларига яхши маданий хизмат кўрсатганлиги учун «Баҳор» рақс ансамблини Фахрий ёрлиқ билан мукофотлади.

Коллективнинг бир группа аъзолари ҳам Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланди. Улар орасида Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлардан Раъно Низомова, Равшаной Шарипова, Тоштемир Шарипов, Салоҳиддин Тўхтасиновлар бор.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

ИНТЕРМЕДИЯ

Оқибат

(Роҳилахоннинг эгнида атлас кўйлак. Бўйнида дур. Қулоғида оғир зирак, бармоқларида қўша-қўша тилла узук. Оёғини чалиштириб, викор билан стулда ўтириб чой ичяпти. Дастурхонда турли хил ноз-неъматлар. Шавкатнинг ранги ўчиб, эшикдан шошилиб киради. Унинг эгнида кир майка, яланг оёқ).

Роҳила — Ҳа-ҳа нима қилди, Шавкатжон!

Шавкат — Битта таксига тош отсам, ойнасига тегувди, таксичи мени қувлади.

Роҳила — Ҳа, ўлақолсин, паст бўлмай. Қўрқма!

Шавкат — Ойи, келяпти...

(Эшикдан оёқ товуши эшитилади).

Роҳила — (Столни тагини кўрсатиб). Бекин, бекин! (Шавкат стол тагига яширинади, шофер киради).

Шофёр — Кечирасиз, опа.

Роҳила — Эшикни тақиллатиб кирсангиз бўлмайдими, қаерда ўсгансиз?!

Шофёр — Кечирасиз, мен жаҳл устида унутибман. Ўғлингиз машинага тош отиб, ойнасини синдирди.

Роҳила — Довдираяпсизми? Менинг иккита ўғлим бор, иккалови ҳам бир-биридан мўмин-қобил.

Шофёр — Ўша мўмин-қобилларнинг кичигининг оти Шавкатми?

Роҳила — Ҳа, Шавкат.

Шофёр — Ўша Шавкатингиз машинамга тош отиб, олдинги ойнасини синдирди.

Роҳила — Билиб гапиринг. Шавкат кеча тоғасиникига кетган! Ўзи бу ерда бўлмаса, арвоҳи синдирадими!

Шофёр — Балки келгандир, кўрганлар Шавкат дейишди.

Роҳила — Вой, Шавкат деса шошилиб келавердингизми? Бу маҳаллада Шавкатдан кўпи борми? Кўчамиздаги магазинчининг оти ҳам Шавкат.

Шофёр — Қанақа аёлсиз, ўғлингиз кечаям бир «Волга»га тош отиб, ойнасини синдирган экан.

Роҳила — Кеча ҳам синдирган (Шу пайт Шавкат стол тагидан бошини ярим чиқариб).

Шавкат — Ёлғон ойи, кеча мен синдирмадим. Анам Талъатингиз синдирган!

Роҳила — Вой зумрашаей, сен шу ердамидинг!

Шофёр — Сизга билдирмай кириб олганда. Қани бу ёққа чиқчи, Шавкат.

Шавкат — Ойи, чиқайми?

Роҳила — Чиқ!

(Шавкат столнинг тагидан чиқади. Унинг қўйнида муштдек-муштдек иккита тош дўппайиб турар эди).

Шофёр — Нега машинага тош отдинг?

Шавкат — Отдим.

Роҳила — Болада, отса отибди. Давангидай йигит ёш боланинг ўтакасини ёриб қувлаб келдингизми. Уялинг-э!

Шофёр — Эсингиз жойидами, машинага тош тегиб, ойнасини уриб синдирса, қувламайми? Ойнанинг синиғи кўзимга тегса нима бўларди.

Роҳила — Бай-бай-бай, тегмабди-ку, текканда гапир!

Шофёр — Келинг, қўйинг, ойнанинг пулини тўланг!

Роҳила — Пул тўланг? Ойнангни ким синдирди?

Шофёр — Мана, тош отар ўғлингиз.

Роҳила — Синдирган бўлса, ана, ўзидан ундириб ол!

Шофёр — Ия, ҳа сиз унинг онасисиз!

Роҳила — Бола учун она жавобгар эмас, ўзидан ундириб олавер!

Шофёр — ниҳоятда сурбет экансиз-у.

Роҳила — Ким сурбет а, ким сурбет! Кимни сурбет деяпсан!

(Столда турган чойнакни олиб шофёрга ўхталади. Шавкат қўйнидан тош олиб онасига узатади).

Шавкат — Ойи, манг! Тош билан уринг, тош яхши!

Шофёр — Ҳе, эссиз одам. Болани расво қилган сиз экансиз!

Роҳила — Ҳе, боладан айлан! Ана, дадаси келяпти!

(Катта папкани қўлтиқлаб, Шавкатнинг дадаси Шафқат киради).

Шафқат — Нима гап?!

Роҳила — Дадаси, мана бу безори билан гаплашиб қўйинг!

Шофёр — Нега мен безори эканман?

Шафқат — Тез кетманг, укажон! Ҳа, тез кетманг!!

Шофёр — Ахир ака, ўғлингиз...

Шафқат — Эшитдим, эшитдим. «Ойна синди» деб машинани кўчанинг дол белига тўхтатиб югуравердингизми?

Шофёр — Югураманда!

Шафқат — Югурасиз-а, ҳали бу ёғига ҳам кўп югурасиз. Машинангизни орқасидан самосвал уриб магазиннинг прилавкасига чиқариб юборибди.

Шофёр — А?!

Шафқат — Ана, инспекторлар. Сизни қидириб юрибди!

(Шу пайт бир тўда одамлар билан инспектор киради) Ўртоқ инспектор, мана айбдор!

(Шофёр ҳайрон бўлиб, одамларга қарайди).

Инспектор — Айбдор бу эмас. Сиз айбдор!

Қўшни — Ҳақ гап, айб сизда ва хотинингизда, қўшни! Болангизнинг хулқи ҳақида ким шикоят қилса, ўша билан бет кўрмас бўлдиларинг-ку. Мана, оқибат.

Ж. АСОМИДДИНОВ.

Футбол

ЯНА ДУРАНГ

Тбилисининг «Динамо» ва уларнинг киевлик клубдошлари билан бўлган икки матчда устма-уст ютқазиб қўйган Москванинг Марказий Армия клуби футболчилари ўтган куни «Пахтакор»ни ютиб, турнир жадвалида фахрли учликда қолиш имкониятини янада мустаҳкамлаш мақсадида майдонга тушдилар.

Пахтакорчилар учрашувнинг биринчи бўлимини ниҳоятда қониқарсиз ўтказишди. Мезбонлар ҳужумчиси В. Федотов Пшеничников дарвозасига тўп киритиб, ҳисобни очгандан сўнг сал жонлироқ ўйнай бошлаган бўлсаларда, рақиблар дарвозасига айтарли хавф туғдиролмадилар.

Танаффусдан сўнг вазият бирмунча кескинлашди Армиячилар муваффақиятни мустаҳкамлаш, пахтакорчилар эса ҳисобни бараварлаштириш пайига тушиб қолишди. Ҳатто ҳар иккала томон ҳимоячилари Шестернев, Истомин, Науменко, Юнусовлар рақиблар штраф майдончасида пайдо бўла бошладилар. «Пахтакор»нинг ҳужум линиясини мустаҳкамлаш мақсадида майдонга В. Казаков туширилди. Бу албатта натижасиз қолмади. Ўйин кўпроқ мезбонлар томонига кўча бошлади. Ана шундай ҳужумларнинг бирида армиячилар ҳимоячиси ўйин қоидасини бузади. Штраф тўпини Красницкий тўппа-тўғри дарвоза томон етказиб берди. Қулай вазиятда турган В. Казаков уни совуққонлик билан дарвозанинг қуйи бурчагига йўналтирди.

Учрашув Пшеничниковнинг маҳорат билан ўйнагани туфайлигина дуранг билан якунланди. Бу йилги футбол мавсумида «Пахтакор» пойтахт командаларининг бирортасидан ҳам мағлубиятга учрамаган. Бу гал ҳам традиция бузилмади. Дуранг «Пахтакор»нинг турнир жадвалида 8 ўриндан 7. пағонага кўтарилишига имкон берди.

«Пахтакор» навбатдаги ўйинни 18 октябрда Москванинг «Локомотив» командаси билан ўзга майдонда ўйнайди.

П. ГАДОЕВ.

Халқаро ҲАЁТ

ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИНИНГ XXI СЕССИЯСИ

НЬЮ-ЙОРК, 13 октябрь. **ТАСС махсус мухбирлари Н. ТУРКАТЕНКО ва Л. ЯДРОШНИКОВ хабар берадилар.** Ғарби-Жанубий Африка тўғрисидаги масала икки ҳафталик танаффусдан кейин Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг кеча кундузги ялпи мажлисида яна муҳокама қилина бошланди. Бу муҳокама шуни кўрсатдики, мустамлакачи давлатлар ва уларнинг иттифоқчилари танаффусдан масалани ҳал этишни иложи борича пайсалга солиш мақсадини кўзловчи чоралар ишлаб чиқиш учун фойдаланишга интилибдилар.

Мустамлакачи давлатларнинг бундай позицияси Жанубий Африка Республикаси вакилига жуда далда бериб қўйди. У узундан узоқ нутқ сўзлаб, Жанубий Африка Республикаси Бирлашган Миллатлар Ташкилотинг Ғарби-Жанубий Африкага доир бирон бир резолюцияси билан ҳисоблашмоқчи эмаслигини равшан билдириб қўйди.

Ғарби-Жанубий Африка масаласини муҳокама қилиш вақтида сўзга чиққан АҚШ, Австралия, Янги Зеландия ва Перу вакиллари Жанубий Африка Республикаси ўтказиб келаётган апартеид сиёсатини, бундай сиёсатнинг Ғарби-Жанубий Африкага тарқатилаётганлигини қоралаб гапирдилар ва «Принцип жиҳатидан» шу масала юзасидан энди 54 мамлакатники бўлиб қолган резолюция лойиҳасини оғизда қувватладилар. Бу лойиҳа Жанубий Африка Республикасидан Ғарби-Жанубий Африкани бошқаришга берилган мандатни тортиб олишни ва Ғарби-Жанубий Африкани Бирлашган Миллатлар Ташкилоти идорасига олишни талаб қилади.

АҚШ вакили Голдберг ҳатто Ғарби-Жанубий Африка тўғрисидаги масаланинг Бош Ассамблеяда муҳокама қилинаётганлигидан, шунингдек бу масалага «ғоят муҳим аҳамият берилаётганлигидан» мамнун эканлигини айтди. У, резолюция орқали шунчаки фикр билдириб қўяқолгандан кўра, кўпроқ натижаларга эришиш зарур деган гапни ҳам айтди.

Голдберг ана шундай муқаддимани айтиб бўлгандан кейин ишга ўтиб, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг навбатдаги, бу сафар Ғарби-Жанубий Африка масаласи билан шуғулланувчи комиссиясини тузишни талаб қилди.

Янги Зеландия делегати Ф. Корнер сўз олиб, резолюцияни қабул қилишдан олдин, бу резолюция қай тарзда амалга оширилади, БМТнинг Ғарби-Жанубий Африкани идора қилиш органини пул билан ким таъминлайди ва ҳоказоларни ҳал қилиб олмоқ зарур, деган гапларни айтди.

Мустамлакачи давлатларнинг Ғарби-Жанубий Африка масаласидаги бундай найрангларига Бош Ассамблеянинг кундузги мажлисида Руанда, Румыния, Югославия ва Эфиопия вакиллари қарши чиқиб, Ғарби-Жанубий Африка юзасидан 54 мамлакат резолюция лойиҳасини батамом қўллаб-қувватладилар.

Руанда делегати К. Муденге ўз нутқида Жанубий Африка Республикасини ўз ҳимоясига олаётганларни ва унга иқтисодий ва ҳарбий ёрдам бераётганларни фош қилиб ташлади. Жанубий Африка Республикасини рағбатлантиришдан бошқа нарсани кўзламайдиган бефойда мунозараларга чек қўйиш пайти келди, деди Руанда делегати. Энди ҳаракат қилиш пайти келди.

Эфиопия вакили Л. Маконнен Ғарби-Жанубий Африка халқининг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини қатъиян қўллаб-қувватлади ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотини шу ҳуқуқни амалга оширишда кўмаклашишга чақирди.

Эфиопия делегати Жанубий Африка Республикасининг Ғарби-Жанубий Африкага қилаётган даъволарнини қўллаб-қувватлаган Гаагадаги халқаро суднинг қарорини кескин қоралади.

НАТОНИНГ ШТАБИ ГОЛЛАНДИЯДА ЖОЙЛАШТИРИЛАДИ

ПАРИЖ. Франция Шимолий Атлантик Иттифоқининг ҳарбий ташкилотидан чиқишга қарор берганлиги муносабати билан Парижда мажлис қилаётган НАТО кенгаши НАТОнинг марказий Европадаги қуролли кучлари қўмондони штабини Фонтенблодан Брюнсюм ва Маастрихтга (Голландия) кўчиришга қарор қилди.

Ҳозирги Италия учун хос манзаралардан бири. Мамлакат пойтахти — Рим шаҳридаги кўчалардан бирида Америка танки ўтиб кетяпти.

А. Зайцев фотоси.
(ТАСС фотохроникаси).

ИНДИРА ГАНДИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ДЕҲЛИ, 13 октябрь. (ТАСС). Ҳиндистон Бош министри Индира Ганди Силигурида (Ғарбий Бенгалия штати) кеча ўтказилган оммавий митингда нутқ сўзлаб, Ҳиндистоннинг сиёсати демократия, социализм, бирлик ва тинчликдан иборат асосий принципларга асосланмоқда, деб айтди. ПТИ агентлигининг хабар беришича, Ҳиндистон бош министри Ҳиндистон «заиф бўлганлиги ёки бирор кимсадан қўрқаётганлиги» учун эмас, балки барча мамлакатлар билан тинчлик ва дўстликни истаётганлиги учун тинчликка интилмоқда, деб таъкидлаган. Ҳиндистоннинг тинчликка интилаётганлиги, деб сўзини давом эттирди Ганди, агрессия бўлган тақдирда Ҳиндистон зарба бермайди, деган маънони билдирмайди.

Ҳиндистон бош министри Ҳиндистон ҳукуматининг чет эл ёрдами хусусидаги позициясини яна бир марта таъкидлаб, мамлакатнинг сиёсатига таъсир ўтказиш мақсадида бериладиган хеч қандай ёрдамни Ҳиндистон қабул қилмайди, деб айтди.

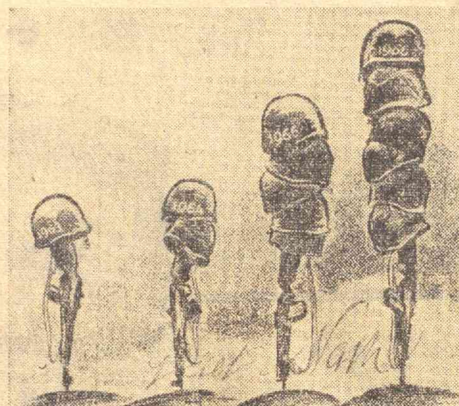

Вьетнамдаги уруш поғонама-поғона кучайтирилмоқда. Сурат Канадада чиқадиган «Оттава ситизен» газетасидан олинган.

ПЕКИНДА ВА ВИЛОЯТЛАРДА «МАДАНИЙ РЕВОЛЮЦИЯ»

ПЕКИН, 13 октябрь. (ТАСС). Пекин ҳали ҳам «Хунвэйбинлар» билан тўлиб тошиб ётибди. Шаҳарда совуқ ҳаво бошланиши билан уларга армия нусхасидаги қишлик кийим-кечаклар берила бошланди.

Шаҳарнинг ҳамма ёғига ёпиштириб ташланган варақалар ва «Дацзи бао»ларда, «Хунвэйбинлар» томонидан махсус нашр этилаётган газеталарда «Маданий революция» жараёнида бундан атиги уч ой олдин «қайтадан тузилган» Пекин шаҳар партия комитети ва унинг ХКП Марказий Комитети сиёсий бюросининг аъзоси Пин Чжэнь ўрнини эгаллаган биринчи секретари Ли Сюэ—фэн жуда қаттиқ танқид қилинмоқда.

«Шоду хунвэйбин» («Пойтахт хунвэйбин») газетаси шаҳарнинг янги партия комитети аъзоларини «ифлослар» деб атамоқда ва улар Мао Цзэдунга қарши, «ХКП Марказий Комитетининг маданий революция группасига «қарши» қора режалар» тузмоқдалар, деб айтмоқда. Шу группага ХКП Марказий Комитети сиёсий бюроси доимий комитетининг аъзоси Чэнь Бо-да бошчилик қилмоқда. Мао Цзэ-дуннинг хотини Цзянь Цин унинг биринчи ўринбосари, ХКП Марказий Комитети сиёсий бюроси доимий комитетининг аъзоси Кан Шэн группанинг маслаҳатчисидир. Газетанинг ёзишича, бу группа Мао Цзэ-дуннинг «тўла раҳбарлигида» ишламоқда.

«Хунвэйбинлар» вилоятлардаги партия ташкилотларига ҳам ҳужум қилишни давом эттирмоқдалар. Харбин шаҳридаги «Мао Цзэ-дун ғоялари хунвэйбинларининг бош штаби» «очиқ мактуб» эълон қилди, унда биз «ХКП Хэйлунцзян вилоят комитетининг қора ниқобини кўтариб ташладик», дейилади. Мактуб авторлари шу билан бирга, бизга шу вақтга қадар «кучли қаршилик» кўрсатилмоқда, «Мао Цзэ-дун ғояларига қарши чиқаётган нишилар бор», деб нолиганлар.

РАСК НУТҚИ

ВАШИНГТОН, 13 октябрь. (ТАСС). Давлат секретари Раск Америка армияси уюшмасининг ҳар йилги конференциясида кеча сўзга чиқиб, АҚШ гўё «жаҳон жандарми бўлишга интилаётгани йўқ» деб даъво қилди. Лекин шунга қарамай, АҚШ ташқи сиёсат маҳкамасининг раҳбари Вашингтон «агрессияни тийиб туриш ёки унга зарба бериш» баҳонаси билан бошқа мамлакатларнинг ички ишларига аралашиш ҳуқуқига эга, деган гапни айтди.

Шу мақсадга эришмоқ учун Раск ўз тингловчиларини, яъни генераллар, офицерлар ва қурол-яроғ фабрикантларини «етарли куч ишлатишга» даъват қилди. У ўз тингловчиларини «максимал қувватни ишлатмангиз, чунки бу нарса термоядро можаросига олиб бориши мумкин бўлган хатарли йўлдир», дебгина огоҳлантириб ўтди. Раск фактларни инкор қилиб, Жанубий Вьетнам халқининг озодлик ҳаракати мамлакат аҳолисининг озчилик қисмигагина таянади, деб исботлашга уринди. У, Сайгон режимининг ўзи шу ҳаракатни бостириш мумкин эди, деб ишонтирмоқчи бўлди. Лекин АҚШ матбуотининг кун сайин ёзаётган хабарларига кўра, Сайгон режими Америка найзалари бўлмаганида бир неча ҳафта ҳам яшай олмаган бўлур эди.

Давлат секретари АҚШ Вьетнам проблемасини тинч бартараф этишни истайди, деб даъво қилди. Бу масала бартараф этилмаганлиги учун у айбни АҚШ зиммасидан соқит қилишга уринди.

АМЕРИКАНИНГ ЯНГИ НАЙРАНГИ

БИЗНИНГ КОММЕНТАРИЯЛАРИМИЗ

Америка матбуоти АҚШ Санто-Домингодан охирги қўшинларини олиб чиқиб кетажаклиги тўғрисида хабарлар босиб чиқарди. Қўшинларни олиб чиқиб кетиш жўрттага Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг сессияси очилишига қадар чўзилиб кетди. Ҳукуматнинг Доминикана Республикасига нисбатан сиёсати танқид қилинишини қандай бўлмасин камайтириш мақсадида Вашингтон ана шундай найранг ишлатди.

1965 йил апрель ойида доминикана халқи ҳарбий хунта режимига барҳам бериб, конституцион тартиб ўрнатилганини эълон қилган ва қонуний равишда сайлаб қўйилган Хуан Бош бошлиқ ҳукумат ҳокимият тепасига келган бир пайтда республикада қонун ва тартиб-интизом тантана қилди деб ҳисобланган эди. Шундай бўлиши ҳам мумкин эди. Агар бу кичкинагина мамлакат Ғарбий ярим шарда жойлашмаганда ва унга нисбатан Қўшма Штатлар агрессия бошламаганида шундай бўлиши мумкин эди.

АҚШ доминикана халқига қарши ҳарбий кемалар, самолётлар, артиллерия, денгиз пиёда аскарларини юборди. Жанг бевосита мамлакат пойтахти Санто-Домингода бошланди. Фронт линияси уй-жойларда, кўчаларда жойлашди. Артиллерия тўплари уйларнинг деворларини нишонга олди, тинч аҳолини, болалар ва аёлларни ер билан яксон этди.

Буларнинг ҳаммаси бир мақсадга — Доминикана Республикасида йирик Америка монополиялари (уларнинг бу кичкинагина мамлакатга сарфлаётган капитал маблағлари 250 миллион доллардан кам эмас) ҳеч қандай контролсиз хўжайинлик қилиши мумкин бўлган тартибларни сақлаб қолишга қаратилган эди.

АҚШ ўзига қарам бўлган Латин Америкаси ҳукуматларини Америка давлатлари ташкилоти ниқоби остида интервенцияга жалб қилиб, «коллектив тадбирлар» деган тадбирларни амалга оширишга киришди. Бироқ, ҳар қандай қонунга зид тадбирлар каби бу агрессия ҳам бир неча иштирокчилар томонидан амалга оширилмоқда.

Доминикана халқи агрессорларга қаҳрамонона қаршилик кўрсатмоқда. Бироқ кучлар нисбати тенг эмас эди. Қаршилик узоқ вақтгача давом этмади, конституциячиларнинг раҳбарлари мамлакатдан чиқариб юборилди.

Қонли трагедия кетидан навбат шармандали комедияга келди. АҚШ давлат департаменти томонидан ўйлаб топилган усуллар бўйича яқинда Жанубий Вьетнамда ўтказилган «сайловлар» каби бу ерда ҳам «сайловлар» ўтказиладиган бўлди. Натижада Американинг таниқли жосуси Балагер Доминикана Республикаси президенти деб эълон қилинди.

Бирок, кимки Доминикана кризиси тугади деб ўйлайдиган бўлса хато қилади. Бу кризисни вужудга келтирган барча сабаблар — Уолл-стрит монополияси томонидан таланган мамлакатнинг қашшоқлиги ҳамон сақланиб қолмоқда. Аҳоли жон бошига даромад АҚШдагидан 15 баравар кам. Юз минглаб ишсизлар санқиб юрган мамлакатда болаларнинг ўлими жаҳонда энг юқори даражададир. Балагернинг оппозициядан ўч олиши камбағалликка қарши дори-дармон эмас, албатта. Доминикана тупроғида ҳамон ғазаб тўлқинлари давом этмоқда.

Б. ИЗАКОВ,
АПН шарҳловчиси.

КОРЕЯ МЕҲНАТ ПАРТИЯСИНИНГ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ЁПИЛДИ

ПХЕНЬЯН, 13 октябрь. (ТАСС). Бу ерда Корея Меҳнат партиясининг конференцияси ўз ишини тамомлади. Уртоқ Ким Ир Сен конференцияда якунловчи нутқ сўзлади.

Корея марказий телеграф агентлигининг хабар беришича, конференцияда ўртоқ Ким Ир Сеннинг «Ҳозирги аҳвол ва партиямизнинг вазифалари» тўғрисидаги ва ўртоқ Ким Ирнинг «Социалистик экономикани қуришнинг навбатдаги вазифалари» тўғрисидаги докладлари юзасидан бир овоздан резолюциялар қабул қилинди. Конференция Вьетнам масаласига доир баёнотни ҳам бир овоздан қабул қилди.

БИЗНИНГ АХБОРОТ

Санъаткорлар пахта далаларида

Республикамизнинг 3 миллион 750 минг тонналик улкан хирмонига санъаткорларимиз ҳам ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшаётирлар. Улар ўзларининг қувноқ куй-қўшиқ ва рақслари билан пахтакорларни баҳраманд қилмоқдалар.

Ўзбекистон Давлат филармониясининг 50 кишилик халқ чолғу асбоблари оркестри Қашқадарё, Сурхондарё областларига йўл олди. Шаҳрисабз, Қарши район марказларида, Китоб посёлкасида ва бир қанча хўжаликларда бўлиб ўтган мароқли концертларда иштирок этган Ўзбекистон халқ артисти Ғулом Абдураҳмонов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлардан Муҳаббатхон Мусаева, Меҳри Абдуллаева, Саид Алиев, солистлардан Тўхта Йўлдошева. Раббим Ҳамдамов ва бошқалар санъат мухлислари томонидан қизғин олқишларга сазовор бўлдилар.

Бундан ташқари Муқимий номидаги республика Ўзбек Давлат музикали драма ва комедия театр ижодий коллективи ҳам ўз репертуарларидаги драма ва комедиялар, концерт программалари билан уларни хушнуд этяптилар.

Н. ИНОҚОВ.

Ҳазорасп янгиликлари

МАИШИЙ КОМБИНАТ

Димитров номли колхозда маиший комбинат биноси қурилиб, фойдаланишга топширилди. Унда сартарошхона, фотография, оёқ кийимлари, тикувчилик ва бошқа цехлар бор.

ПАРРАНДАЧИЛАР ЗАФАРИ

Машъал Нариманов номли колхознинг паррандабоқарлари давлатга тухум сотиш планини районда, биринчи бўлиб 107 процент адо этдилар.

С. МАШАРИПОВ.

ТОМОРҚАДА БАНАН

Аввал тўғриси, ишонмадим. Кейин эринмай, Троицк посёлкасига бордим. Охунбобоев кўча 78-уйда турувчи Ҳамидулла ака Расулев билан танишиб, унинг қилган ишларини кўргандагина, гумоним тарқалди.

Ҳамидулла ака бўш вақтларини ёки дам олиш кунларини фақат ўзининг кичкинагина боғчасида ишлаб ўтказади. Катта, кичик — ҳар бир дарахтни худди ёш болани тарбия қилган каби парвариш қилади. Билсам иссиқ мамлакатларда ўсувчи банаиннинг мева солиши ҳам тасодиф эмас, балки шундай парваришнинг натижаси экан.

Ҳамидулла ака ифтихор билан бизга боғчадаги бошқа ғаройиботларни ҳам кўрсата бошлади. Бир чеккада бўйи икки газга бориб қолган лимон. У тувакдаги гул сингари яшикка экилган. Лекин шохлари пишишга яқинлашиб қолган мевалардан эгилиб ётипти. Йигирмага яқин мева санадим. Бу кичкина дарахт тўрт йилдан бери мева солар экан.

— Ҳар йил ҳосилини қўни-қўшнилар ва қариндошларга икки-учтадан бўлиб бераман,— дейди Ҳамидулла ака.

Уй соҳиби бизни кичкинагина туваклар турган жойга олиб келади. Тиканак гулни кўрсатиб, бу йил икки марта гуллади.— деди у.

Бу ўн йилда бир гуллайдиган кактус экан. Диққатимизни унинг ёнидаги икки тувак жалб қилди:

— Бу қандай ўсимлик деб ўйлайсиз? Қанча ўйласам ҳам тополмадим.

— Женьшень — деди Ҳамидулла ака. Мен ҳайрон бўлиб, яна хурмачалар олдига қайтдим. Ҳамидулла ака бизга боғдаги олмаларни кўрсатди: Ўн тупча олманинг шохлари икки хил. Баъзи шохлар куз кириб қолгани учун барг тўка бошлаган. Бошқа шохлар эса ҳали ҳам кўм-кўк; уларда пиёладек мевалар осилиб ётипти. Бу олмаларнинг ҳаммаси пайванд қилинган. Бир шохи чиллаки олмалар бўлиб, меваси июль ойидаёқ тамом бўлган. Бошқа шохлардаги мевалар эса кузда пишади.

Ҳамидулла ака бизга яна бир ҳурмачадан барг ёзиб чиққан кўкатни кўрсатди.

— Энди ниятим мана бу хурмони кўкартириш.

Бу қўли гул киши билан хайрлашар эканман, албатта унинг томорқасида шу хурмо ҳам ўсиб, катта дарахт бўлишига ишондим.

Л. АХМЕРОВА.

Суратда: Ҳ. Расулов ўзи етиштирган бананлар ёнида.

ҲАР ТЎҒРИДА

Антарктида қитъасидаги муз эритилганда ер юзини 80 метр қалинликда сув қоплаган бўлур эди.

* * *

Яқинга қадар Гольфстрим оқими океанлардаги энг йирик оқимлардан бири деб ҳисобланиб келинарди. Лекин, кейинги йилларда Антарктидадаги совет экспедицияси бу қитъа атрофида шундай бир дарёни топдики, унинг кенглиги 1300 километр. Бунга «Шарқий дрейф» ёки «Ғарб — шимоли оқими» деб ном қўйдилар. Бу дарё гирдобида бутун ер юзидаги океанлар сувининг қарийб икки юздан бир қисми бор. Дарё Антарктида қитъаси атрофини 16 йил давомида бир марта тўла айланиб чиқади.

* * *

Олимларнинг ҳисоблашича ер юзидаги океанларда 38 минг миллиард тонна оғир сув ($Д_2O$) бор. Оғир сув тажриба тариқасида 1933 йилда америкалик олимлар Г. Люис ва Р. Макдональд ва СССРда эса 1934 йилда буюк совет олими А. И. Бродский томонидан тадқиқ этилган.

А. ҚОБИЛЖОНОВ,
инженер-гидролог.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Қўшиқлар. 9.30 — Енгил куйлар. 9.45 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун (тож.). 10.10 — Б. Барток. «Дивертисмент». 10.30 — Музикали драмалардан парчалар. 10.55 — Медицина темасида (суҳбат). 11.10 — Элга хизмат — олий ҳиммат. 11.25 — Куйлардан қўшиқларга. 12.15 — Спорт (рус.). 12.30 — СССР халқларининг қўшиқ ва рақслари. 13.30 — Балалайка ва фортепьяно учун сюита. 16.15 — 17.20 — Уйғур куйлари. 18.10 — Музикали соат (ёшлар учун). Қадимий рус романслари. 18.30 — Қўшиқлар. 19.20 — Озарбайжон куйлари. 20.00 — «Октябрь» радиостанцияси (рус.). 20.30 — Концерт (жангчилар учун). 21.20 — «Карвон келади». 22.00 — Дунё воқеалари. 22.10 — Концерт. 23.10 — Лирика кечаси.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

14.55 — Москва кўрсатади. **Совет полян дўстлиги митинги** (Съездлар саройидан).

Ўзбек тилида: 17.00 — **Мактаб қўғирчоқ театри** (кичкинтойлар учун). 17.25 — **Телевизион янгиликлар.** 17.40 — **Яширин фронт** (телевизион бадиий фильм, V серияси). 18.10 — **Телевизион миниатюралар.** 18.55 — **Ота-оналар университети.**

Рус тилида: 19.35 — **Телевизион янгиликлар.**

19.50 — **Эртаги кун программаси.**

20.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.00 — **Биз Спасскдан** (болалар учун фильм-концерт). 17.35 — **Муз устидаги саҳнада** (ҳужжатли фильм). 18.05 — **Ака-ука Риколар** (телеспектакль). 19.50 — **Тошкент янгиликлари.**

Ўзбек тилида: 20.00 — **Типратикан** (телефильм). 20.50 — **Москвалик қурувчилар янги марраларни эгалламоқдалар.** 21.20 — **Замондош.** 21.40 — **Агар ҳақ бўлсанг** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 15/X да **Фауст**, 16/X да **Мирандолина.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 15/X да **Қирол Лир**, 16/X да **Парвона.**

Олмалиқ шаҳридаги
50-ПРОФТЕХНИКА БИЛИМ-ЮРТИ
1966/67 ўқув йилига
қўшимча
ЎҚУВЧИЛАР
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти: **экскаватор машинисти, автокранчи, трубоукладчик, бульдозерчи, дурадгор, ғишт терувчи, сувоқчи-бўёқчи-плиткачилар тайёрлайди.**

Ўқиш муддати: бир йил, бир ярим йил, икки йил.

8, 9 10-синф ҳажмида маълумотли йигит ва қизлар 16-17 ёшдан тортиб қабул қилинади.

Билим юрти ҳузурида: ётоқхона, устахоналар, спорт зали, бассейн ва клуб бор.

Қабул қилинганлар давлат таъминотида бўлади.

Мурожаат учун адрес: Олмалиқ шаҳар, Қуйи терраса, 15-квартал.

Қариндош, дўст ва танишларингизни
УЛУҒ ОКТЯБРЬ БАЙРАМИ БИЛАН
ТАБРИКЛАШНИ ИСТАСАНГИЗ
махсус почта откриткалари ва конвертларидан фойдаланинг.

табрик телеграммалари
ВА ФОТОТЕЛЕГРАММАЛАР
23 октябрдан 27 октябргача
имтиёзли тариф юзасидан (50 процент миқдорида арзон ҳақ билан)
ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ

Етказиб бериш куни кўрсатилган табрик телеграммалари фақат 3 ноябргача қабул қилинади.

Байрам олди кунларида телеграфнинг иши кўпайганлиги сабабли. 3 ноябрдан кейин берилган табрик телеграммаларининг ўз вақтида етказилиши гарантияланмайди.

Табрик хатлари, откриткалари ва посилкаларни авиапочта орқали юборган яхшироқ. Лекин, бу тақдирда ҳам, сўнгги байрам олди кунларига қолдирмаслик керак.

Табрик хатлари, откриткалари ва посилкалар барвақт юборилса, алоқа ходимлари ҳам уларни ўз вақтида етказиб беради.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги.

ОБ-ҲАВО

Бугун Сурхондарё областининг айрим жойларига ёмғир ёғиши кутилади. Республикамизнинг қолган территорияларида ҳаво ўзгариб турсада, ёғингарчилик бўлмайди. Шарқ томондан секундига 3-7 метр тезликда шамол эсиб туради. Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида кечаси 0-5 даража, кундузи эса 18-28 даража иссиқ бўлади. Бошқа областларда эса ҳарорат кечаси 6-11, жанубда 14 даража, кундузи 20-25, жанубий районларда 27 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб турсада, ёғингарчилик бўлмайди. Шарқдан секундига 3-7 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 9-11, кундузи 20-22 даража иссиқ бўлади.

«ТОШКЕНТ» СЕЙСМИК СТАНЦИЯСИ ХАБАР БЕРАДИ

«Тошкент» сейсмик станциясидан хабар беришларига қараганда станция асбоблари 13 октябрь соат 5 у 23 минутдан то 14 октябрь соат 5 дан 23 минут ўтгангача бўлган муддат ичида бир марта 6, бир марта 4-5, уч марта 3, бир марта 2 балл ва икки марта салкам 2 балл куч билан ер силкинганлигини қайд этган.

Редактор ўринбосари
Х. ЕДГОРОВ.

Бизнинг адрес ва телефонлар — СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914. В39323, Масъул секретарь — В34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283. Партия турмуши—В33469. В37221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш. халқаро ҳаёт — В31216. Коммунистик тарбия — В31455. Саноат. капитал қурилиш ва транспорт — В34780. Совет қурилиши — В33258. Қишлоқ хўжалик—В37604, Адабиёт ва санъат — В32036. В37221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451. Маҳаллий ахборот — В32347. Оммавий ишлар ва хатлар — В39005. В33553. Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258..